

PLICHT GEBOOD

DOOR
AD. BEVERS

PLICHT GEBOOD

PLICHT GEBOOD

DOOR

AD. BEVERS

GEILLUSTREERD DOOR JAN LUTZ

UITGAVE VOOR DE FEDERATIE DER DIOCESANE BONDEN
VAN KATHOLIEKE COOPERATIEVE VEREENIGINGEN VAN
L. C. G. MALMBERG — 'S-HERTOGENBOSCH

JONGE LEZERS,

Van harte beveel ik dit verhaal in jullie aandacht aan. Niet enkel om den inhoud, maar ook om den stijl, en vooral om den persoon die het schreef: een jonge werkman met handen vol kloven en eelt van de steenen en den troffel.

Het bewijst dat er in ons katholieke volk schoone krachten leven aan geloof, liefde en beschaving. Een van die krachten, zooals zij tot uiting kwam in „De Volkskrant”, te hebben geholpen om te groeien, zal mij een blijvende voldoening zijn, zeker als zij zich onder Gods zegen zuiver blijft ontwikkelen.

Moge het werkje veel goed doen onder onze jeugd, en moge dit eerste bewijs van de begaafdheden in dezen werkmansjongen gevolgd worden door meerdere en grootere tot heil onzer Katholieke jonge gemeenschap.

KEES SPIERINGS.

I

EEN JONGEN.

Druilerig viel de motregen vanuit 't donker, dat gezakt hing over de groote fabrieksstad.

De keien en de trottoirtegels glimmerden en weer-spiegelden het licht van helle straatlantaarns, schreeuwende lichtreclames en verblindend weelderige winkelramen.

De fijne regendruppels lichtten soms als vurige kraaltjes in het bundelend licht van natblinkende auto's, die dreunend en ronkend hun weg zochten ; ieder zijn eigen weg.

In zoo'n groote stad is alles immers op z'n eigen bedacht, de druppels zoo goed als de menschen.

.....

Zijn handen in de broekzakken, de petklep over de oogen dringt-ie door 't volk.

'n Arbeidersjongen, één uit velen.

Tenger is ie, maar hoog en recht van gestalte. Het hoekig gezicht is eenigzins bleek, maar de mond lijkt scherp en vastberaden. De oogen liggen diep in hun kassen en staan wat vermoeid, maar zij vonken toch van stillen levensdurf en de fijne polsen spreken van een onverzettelijke wilskracht.

Het leven heeft dit kind al vroeg zijn moeilijk-

heden laten voelen. Zeventien is ie en de oudste van vier half-weezen.

Zijn vader liet drie jaar geleden niets na dan..... 'n leege plaats en 'n zak met gereedschap..... voor hem.

„Jongen, zul je je best doen?”

„Ja, vader.”

En hij had zich omgekeerd, want in die jonge borst vocht een jongens-ideaal tegen den plicht.

Dichter viel de regen, vlugger liep hij voort. Hij moet met den trein mee; hij woont niet in de stad.

Z'n kraag heeft-ie opgeslagen. De ruwe das wringt als 'n bobbel onder zijn kin. In zijn binnenzak bergt hij het blauwe kruikske.

Door de gonzende drukte dreunen zes slagen. Zes uur. Nog tien minuten dus. Hij slaat den hoek om en het station ligt daar met zijn vele ramen en lampen. Trams en taxis rijden af en aan. Menschen met koffers en pakken beklimmen de breede trappen, anderen komen, huiverend, door de groote draaideuren, kijken haastig zoekend rond en stappen

vlug in de ronkende autobussen daar beneden.

Even blijft hij staan onder aan de trappen, kijkt achterom. Maar het is immers al zoo laat. Zijn gewonen trein heeft ie verlopen, de makkers zijn allang thuis.

Wat een drukte en wat een herrie, zoo'n stad. Als ik hier moest wonen..... nee. Bij hun in de Peel zat je wel levend begraven, maar hier..... 't leek hem een gekkenhuis.

Zijn moeder had hem eerst naar de fabriek willen sturen, naar 'n weverij..... Maar hij had zich verzet. Naar een fabriek, 's morgens naar binnen, deur dicht, en dan maar zitten achter 't klappend getouw, den heelen langen dag. Alleen 's middags werd je even losgelaten. Binnen zitten, hij, die zoo lang hij loopen kon de Peel had platgetrapt, met 'n troep vroolijke kornuiten. Altijd had de zon vrij geschenen over hun vlaskoppen. En nou in zoo'n fabriek.

„Nee, moeder, ik ga in 't bouwvak.”

En hij was gegaan en had zijn weekloontje afgedragen den eersten keer, juichend: „Kijk eens moeder, zelf verdiend.”

Hij zat alleen in de coupé.

Zijn ellebogen op de knieën, 't hoofd in de handen. Hij deint mee met den dreunenden, schokkenden wagen.

Slaapt-ie ?

Nee, want z'n oogen staren wijd geopend naar den donkeren vloer.

'n Diepe rimpel ligt in het jonge voorhoofd. Met

een ruk richt-ie zich op en kijkt uit het raampje in den druilerigen avond. 't Regent harder. Nijdig kletteren de droppels tegen het glas. Hij rilt.....

Dan gooit-ie zijn beenen op de bank, leunt met zijn hoofd achterover en sluit de oogen.

Daverend raast de trein door het duister.

Ginds duiken de lichtjes van het kleine peelstationneke al op.

De remmen knarsen en de trein boldert langzaam langs het perron.

De slaper..... of slaapt-ie wel..... komt overeind, morrelt aan het handvat en als de trein stilstaat, springt-ie in het knarsend grint van het perron.

Met een doffen groet gaat hij door de controle en hij gaat weer in den regen.

Maar hij schijnt geen haast te hebben, ofschoon hij bijna doorweekt is. Hij slentert.

Kille droppels siepelen van de pet in zijn nek. Hij huivert en zeult gelaten verder. Een helklinkenden groet beantwoordt hij niet eens.

Bijna is hij thuis. Daar ligt hun huisje, een klein goed-onderhouden huurhuisje.

De vensters zijn gesloten, maar er schijnt licht door de uitgezaagde hartjes. 't Is of ze spreken van wat daar binnen heerscht..... liefde.

Hij gaat binnen. Het vroolijke gesnap van het ruoerige drietal aan de tafel klinkt hem tegen.

„G'navend.”

Iets in zijn stem doet moeder opzien.

„Dag jongen..... is er iets, dat je zoo laat bent ?”

Heftig schuift hij een stoel bij de tafel en valt er op neer.

Het hoofd op zijn hand gesteund, komt er dan hortend :

„Ja moeder..... ik..... ik heb m'n ontslag.”

Grauw in zijn kleeren staart hij naar de grond.

Het grijzend spook der werkloosheid is ook hier binnengeleden.

De moeder gaat stil naar de keuken ; kijkt bezorgd voor zich uit. De kleintjes zijn stil geworden om het verdriet van grooten broer.

Tikkend telt de klok den tijd in de stille kamer.

De vroolijkheid van daar straks is stuk geslagen.

Druilerig blijft de regen buiten uit 't donker zakken.

II

VADER'S DOOD.

Hij denkt aan den strijd dien hij, vier jaar geleden, toen hij aan vaders sterfbed stond, toen hij zijn rein opbloeiend jongensideaal had opgegeven voor harden plicht. Het moois dat hij bewaarde in zijn hart, waarvan hij alleen het bestaan wist en waar hij gelukkig mee was, had hij moeten losscheuren..... het had hem onmogelijk geschenen..... en toch.....

Die enkele oogenblikken van strijd maakten van den vroolijken, onstuimigen knaap een man.

Eén moment zag hij het leven toen recht in de oogen..... zonder aarzelen..... en er brak iets in 'm. De storm was geluwd..... hij had gewonnen.

En nu, zag hij alles weer voor zich, zooals het dien dag geweest was ; zijn vader op het sterfbed in het ziekenhuis.

Vader zag hem aan, vriendelijk als altijd, maar met iets smeekends in z'n blik. De vereelte mannenknuist zocht de zachte jongenshand en trok ze naar zich toe.

„André, jongen, jij bent de oudste, zul je mijn plaats innemen ? Zul je je best doen, jongen ?”

En hartstochtelijk verbeet hij zijn verdriet, en heesch — als wilde 't niet door z'n keel, — kreunde

de jongen: „Ja vader.” En krampachtig, of hij steun zocht, neep hij vaders hand. Maar hij sloeg z'n oogen niet neer voor vader. Recht keek-ie hem aan, vastberaden; en vader begreep en glimlachte. 'n Flauw lachje lichtte in de jongensoogen en zacht trok-ie zijn driejarig broertje, dat daar schuw en niet begrijpend stond te huilen, naar zich toe, greep het mollige vuistje en legde dat in vaders hand — als in verbond.

Weer glimlachte vader en streek met de hand over de twee kinderhoofden, dat van zijn oudste en dat van zijn jongste.

En geruststellend gleeed zijn blik naar moeder die zachtjes schreide.

Nog eens gingen de oogen over moeder en kinderen, lang en langzaam..... voor 't laatst.

Toen zakte zijn hoofd achterover.

De jonge kapelaan die vader bediend had, leidde moeder zachtkens naar den leunstoel.

Daar zat ze nu..... stil..... ze snikte niet eens meer.

Wel blonken twee tranen aan haar wimpers, maar zij staarde slechts voor zich uit, stom..... wezenloos bijna.

De kinderen drongen om haar heen en schreiden bij moeder hun verdriet uit. André stond daar met Wimke bij de hand, die gedurig omkeek naar den doode.

Dré zag op naar den kapelaan met een vragenden blik naar moeder.

De kapelaan knikte.

„Kom moeder, zouden we maar niet naar huis gaan.”

Hard klonk zijn stem door de stille kamer.

Moeder schrok op.

„Kom maar moeder, we kunnen toch niet blijven.....” en hulpeloos zag-ie weer den priester aan.

Deze begreep, dat flink optreden het beste zou zijn. Hij nam moeder bij den arm en leidde haar weg.

Bij de deur keerde ze zich voor het laatst naar het bed. Even rustten haar oogen nog op het dierbaarlijk..... toen ging zij..... zenuwachtig snikkend.

De kleinen drumden zachtjes mee de kamer uit. André met Wimke ook.

Maar de kleine rukte en trok alsof-ie bang was.

„Dée” en het kinderhandje wees, „papa ook mee huistoe.”

'n Brok schoot den jongen in de keel, zijn lippen persten zich op mekaar en bijna ruw trok-ie zijn broertje mee naar buiten.

Even keerde hij zich nog om als wilde hij vader groeten. Toen pakte hij het tegenstrevende Wimke op den arm en sloot de deur.

Hij wist nu z'n taak. Hij wist wat-ie doen moest — hij kende zijn plicht.

In de schemerige kamer van het ziekenhuis lag Willem Brakel's lijk — wit en lang, in den flakkeren-

den schijn van de knetterende waskaarsen. Verongelukt, weggerukt uit het bedrijvige arbeidersleven.

De dag van de begrafenis kwam.

Blauw welfde de hemel over velden en huizen.

Mildwarm hing het zonlicht over boomen en bloemen en kittelde de vogeltjes tot een luidblij voorjaarsconcert.

Lente was het en de bloemknoppen barstten van leute en leven en vlinders stoeiden langs de heggen.

Alles leek vroolijk gestemd om het feest van zonen bloemenpracht.

Alles.....?

In de donkere doodenkamer van het ziekenhuis drong het zonlicht niet binnen.

Weer stonden daar moeder en kinderen..... in rouw nu.

Daar stonden de ooms en tantes, ernstige mannen en vrouwen.

Daar stond grootvader Brakels, de krasse tachtiger, gebogen nu en beverig naar buiten te staren in den juichenden dag.

Met zachttrillende stem begon de ziekenzuster de vijf Onze Vaders voor te bidden. En geknield lagen allen en baden mee. De gonzende stemmen vulden het duister vertrek. Gewis baden de groote menschen meer voor de levenden dan voor den doode.

„Heer, geef zijne ziel de eeuwige rust.”

„En het eeuwige Licht verlichte hem.”

Allen rezen op.

De zuster reikte moeder een palmtakje en wijwater. En moeder teekende een kruisje over vader die daar lag, zoo mooi in 't witte doodskleed. Met trillende hand gaf ze het takje weer aan de zuster en keerde zich snikkend af.

De kleinen maakten ook ieder een groot kruis over hun vader, Wimke onhandig nog, geholpen door de zuster.

't Laatste André.

Werktuiglijk nam-ie 't takje.

Zenuwachtig beefde zijn hand toen-ie de vergeelde blaadjes in 't wijwater doopte.

„In den naam des Vaders en des..... Zoons.”

Het takje ontviel aan zijn hand, een rilling ging door het tengere jongenslijf en een snik stak in zijn keel. Hij draaide zich om en stiet ruw oom Piet terug die hem naar zich toe wilde trekken.

Hij hoorde niet de medelijdende woorden, hij zag niet hoe twee dragers het deksel op de kist schroefden.

Hoofdschuddend keken de ooms elkaar aan. Ze wisten niet hoe het op dat oogenblik in de jongensziel stormde.

Daar stond hij nu en liet alles afwezig langs zich heengaan.

Van den toren vielen de klokketonen omlaag. De dragers namen de baar op en schreden langzaam naar buiten.

De familie volgde.

„Kom Dré!” en meelijdend stiet oom Piet den jongen aan die nog bleef staan. Hij schrok op, zag oom aan, uitdagend bijna, toen ging-ie naar buiten, volgde de baar, de eerste in de lange rij.

Daar liep de oudste der Brakeltjes achter het lijk van vader. Zijn wangen waren wit en de donkere oogen staarden star naar de kist die voor hem uitgedragen werd. Maar hij schreide niet, hij had vader beloofd zijn best te doen.

Stil stonden de menschen van het dorp langs den weg.

De mannen lichtten even hun pet als het lijk voorbijging. Enkele vrouwen sloten achter den lijkstoet aan.

Daar was ook Meneer Van Laren, de aannemer waar vader voor werkte. Ernstig lichtte de man den hoogen hoed als de doodsbaar langs ging. Toen gleed zijn blik over de drie jongens die daar voorbijgingen. Even tipte hij met de hand achter zijn bril, toen wachtte hij om achter de laatste der mannen aan te sluiten.

Doch dat alles merkte Dré niet, werktuiglijk liep-ie, voort. Opnieuw was dien morgen de strijd teruggekomen.

Ach, hoe gelukkig waren ze nog voor eenige dagen, hoe gelukkig hij vooral. Hoe groeide 't verlangen om priester te worden tot een vuur van vlammeende jongensliefde.

Hoe vast stond dat besluit toen hij een maand geleden bij zijn plechtige H. Communie zijn geheim aan den kapelaan als in een biecht had toegefluisterd.

„Dré, jongen,” had die gezegd: „Zou jij dat willen? Weet je wel wat 'n mooie roeping dat is?”

En blij had-ie geknikt en de eerlijk opene jongens-oogen glinsterden van puur geluk.

De kapelaan had hem beloofd zijn best te doen.

„Je zult nog even geduld moeten hebben Dré! Ik zal eerst eens schrijven naar het Missiehuis en dan kom ik je 't antwoord wel mededeelen en tevens vader en moeder inlichten.”

„O, Eerwaarde” en enthousiast greep de fijne jongens-hand die van den priester.

Ze zagen elkaar in de oogen — even — toen sloegen beiden den blik neer — in begrijpen.

Geteld had-ie de dagen en zijn groote vriend had hem goedlachs geplaagd met zijn ongeduld. Dat reine geluk — hoe dikwijls had hij het moeder willen vertellen, hij wist niet hoe het kwam maar er was iets in hem dat 'm deed wachten.

En die heerlijke droom was nu voorbij.

Mocht hij dan zijn verlangen niet volgen?

Waarom.....?

Maar dan dacht-ie aan hetgeen hem de kapelaan

eens vroeg: „Jongen, weet je wel dat je roeping je wel eens offers zal kosten?”

Toen had-ie in jeugdigen overmoed geglimlacht en nou..... nou zou-ie terug kruipen.

„O Jezus geef me kracht om vol te houden,” bad hij stil voor zich. En met geweld verbeet hij zijn ontroering en een doffe berusting beving hem.

In de kerk had hij maar stil voor zich uit zitten staren.

Droomerig volgden zijn oogen den priester aan 't Altaar.

'n Enkele keer keek-ie op zij naar zijn jongere broer Kees, die daar verlegen met zijn Rozenkrans zat te friemelen.

O, die stumpers begrepen nog zoo weinig van hun groot verlies.

Mientje, 't achtjarige zusje zat daar zoo ijverig in haar kerkboek te lezen en keek af en toe kinderlijk boos naar kleine Wimke, die toch zoo slecht stil zat.

Kleine Wimke.

Ach, vandaag was-ie voor 't eerst in de kerk.

En nieuwsgierig loerde daarom de kleine krullebol achterom.

Maar daar zag-ie 't ernstige gezicht van Oom Frans. Wat deden ze toch allemaal vreemd vandaag. Ze wouen niks van hem weten. Oome Frans ook al niet; en met die kon-ie anders zoo lekker vechten.

Toen die vanmorgen binnenkwam was-ie 'm jui-

chend tegengehold en — och heere — tante Marie had 'm vastgepakt.

Wat zei ze ook alweer.

„Stil Wimke — zoet zijn.”

Was-ie dan stout ?

Nee, hij wist niet hoe-ie 't had. Bedremmeld draaide hij zich weer om en keek zijn oogjes alweer uit naar het altaar. Vragend stootte hij zusje aan die hem 'n verwijtend „Sttt” toefluisterde en zich dan weer blozend over haar kerkboek boog.

Verongelijkt liet de kleine z'n lipje hangen.

Nee, ze misten hun vader niet — nòg niet.

Over het kerkhof scheen de lieve lentezon en speelde de frische voorjaarswind.

Daar stond de ouwe, kromgewerkte doodgraver bij het versche graf.

De zwarte stoet schuifelde aan over het slingerend pad.

Moeilijk zwikten de dragers over den grasberm.

Men was het graf genaderd.

Met zijn versleten kraakstem bad de ouwe pastoor de gebeden.

Toen ging de priester en na hem volgde langzaam de familie, André voorop.

Voor 't laatst liet hij z'n oogen rusten op de lijk-kist..... lang en innig..... toen brak z'n zelfbeheersching.

'n Snik barstte uit zijn keel : „Vader.”

Toen zakte een waas voor zijn oogen.

Hij wankelde..... en viel voorover in het lentegroen naast de lijkbaar van zijn vader.

Twee dragers schoten ijlings toe, namen den bewusteloozen knaap op en droegen hem weg.

Luid snikte de drie kleinen.

Arme Dré..... arme kinderen..... arme moeder.

III

'N ZIEKE.

Het leek of er over de Brakels een rampspoed was uitgebroken. Want nu, vlak na vaders begrafenis was Dré ziek: „Hersenkoorts,” had de dokter gezegd.

Stil lag hij daar in bed met gesloten oogen. De ingevallen wangen gloeiden heet rood, z'n verwarde haren plekten gitzwart tegen 't witte hoofdkussen.

Hij sliep nu, zwak suisde z'n adem door 't stille kamertje. 't Ergste was nu geweken; gelukkig.

De dokter, die den heelen nacht gebleven was, had zich eindelijk met blij-ernstig gezicht tot moeder gekeerd:

„'t Is voorbij, moederke. Dré is er bovenop.”

Toen was moeder weggegaan, naar de huiskamer. Daar lag ze geknield voor 't groote Heilig Hartbeeld in den hoek, dat de armen uitbreidde in alles-omvattende liefde. Daar had ze haar dankbaarheid uitgesnikt, lang, heel lang, alleen in 't donkere vertrek.

Ja, blij waren ze allemaal nu de crisis voorbij was. De kinderen liepen nog wel stil door 't huis, maar ze slopen niet meer zoo schuw-voorzichtig als eerst. Ze zagen moeder weer glimlachen en vanzelf kwam ook de leutige lach weer flikkeren in hun oogen.

Kleine Wim durfde weer gerust met Kees te boksen, zonder gevaar een bestraffenden blik te krijgen van moeder.

Langzaam fleurden ze allen weer op.

Dré werd immers iederen dag beter.

* * *

Zacht schoof de deur van de ziekenkamer open. Moeder kwam voor de zooveelste maal weer eens kijken. Vorschend gleed haar blik naar haar jongen. Hij sliep nog aldoor. Voorzichtig deed ze de deur achter zich dicht en trad naar het raam. Langzaam trok ze de gordijnen open en liet de blijе zonnestrallen spelen door de kamer en over het bed.

Even vertrok de zieke de wimpers.

Moeder zag het en glimlachte.

Dan trad zij dichterbij en boog zich over den slaper, „Dré.....” en liefdevol streek 'r hand over z'n voorhoofd.

Onwennig knipoogde Dré voor 't helle zonlicht.

„Hoe is 't nu, jongen?”

Moeders stem klonk zoo zacht.

Droomerig — peinzend staaarde hij voor zich uit, schoof dan met de hand over zijn voorhoofd — langzaam kwam de herinnering terug.

Toen draaide hij 't hoofd op zij, tegen moeder aangeleund — hij schreide.

„Jongen,” haar stem trilde van aandoening, „wat is er?”

„Vader..... och moeder.....” en snikken smoor-
den in zijn kussen.

De deur piepte open en Wimkes blozende krullebol
gluurde om 't hoekje.

„Déé wakker. Beter worre. Ha!” en juichend
plonsde de kleine zijn kopke in de dekens.

Moeder nam den kleine op haar schoot.

„Kom Wim, geef Dré 'ns gauw 'n handje.”

Spontaan legde de schalk zijn polleke in groote-
broershand.

„Daag.”

„Dag Wim.”

„Kom man, we gaan nou werken hé. Dan mag je
straks nog eens terug komen als Kees en Mientje
uit school komen. Hé Wim. Wil je nog iets hebben
Dré, 'ns drinken?”

Dré schudde 't hoofd en sloot vermoeid de oogen.

Even stond moeder, toen bukte ze zich en kuste
een traan van zijn wang.

Toen gingen ze beiden.

Met een zucht van verlichting ging moeder weer
aan haar werk, 'n stillen glans in haar oogen.

Onze Lieve Heer zou hen wel verder helpen.

Drie weken later.

In 't kleine tuintje achter het huis zat Dré.

Hij was nu voort zoo ver dat hij op mocht komen.
In het begin nog maar een half uurtje en nog binnen

blijven, nu mocht hij als 't mooi weer was 's middags buiten zitten.

En mooi weer was het.

Vroolijk scheen de zon over de kleine bloemperken. Eens zoo mooi leken de zware roode en witte dahlia's die daar te pronken hingen tusschen de malschgroene bladeren.

Op en neer buitelden de rappe koolwitjes; met gestrekte vleugeltjes schokten ze bijwijlen neer op de zachte bloemen en wipten weer omhoog, hooger, de blauwe lucht in.

De vink in de ruime vogelkooi, 'n kunststuk van Kees, zat te knipoogen tegen de zon en smeed zijn schrille deuntje door de tralies naar buiten.

Dré genoot.

Uit de openstaande keukendeur kwam Wim naar buiten gesprongen. Regelrecht de zon in die hem in zijn krullebol greep. Rondom het dahliaperk zat-ie 'n bontgekleurde kapel na die telkens op fladderde als hij z'n gretige knuistjes uitstak.

Daar zat ze weer.

Voorzichtig, bang dat hij de bloemen vertrapte of er voorover in tuimelde, zette hij zich omhoog.

Ja..... stil..... z'n oogjes glimmerden van begeerte, hij rekte..... 'n pak..... Hoog wiekte de vlinder, hooger — over het dak.

Wim oogde hem spijtig na, zijn grijpgrage vingers in z'n mondje.

Verlegen zag-ie naar Dré, die hem uitlachte.

„Wat 'n strop Wim. En 't was zoo'n mooie.”

Strijdlustig draaide hij zich om en..... daar zag-ie drie — wel vier koolwitjes stoeien. Kraaiend stormde hij op het andere perk af naar de vlinders die verschrikt de vlucht namen.

Hij gaf 't op.

„Kom 'ns hier Wim,” noodde Dré.

Daar kwam-ie aangesprongen. Vergeten waren de vlinders.

„Mag ik nou plaatjes kijken ?” en gretig ging z'n handje naar Dré's boek dat-ie dichtgeslagen had, den wijsvinger tusschen de bladen.

„Maar hier staan geen platen in jongen. Kijk maar.” Dré hield de kleine 't boek voor en bladerde-bladerde.

Moeder stond stil glimlachend in de deur te kijken naar de twee.

„Uitgelezen --- boekewurm ?”

„Ja.” Dré schoof z'n boek op de vensterbank.
„Kom hier zitten Moeder.”

„Da's goed,” en moeder pakte 'n stoel uit de keuken en kwam met 'r breikous naast het tweetal zitten.

„Hoe is 't nou jongen ? 't Gaat voort beter, is 't niet?”

„Ja, ik zal gauw naar school kunnen.”

Dré trok peinzend met z'n voet figuurtjes in 't zand.
't Gesprek vlotte maar niks.

Moeder breide maar ijverig ; de breinaalden rikketikten gedurig - - net 'n wekker.

Bijwijken sloeg zij een blik schuin naar Dré die schijnbaar al zijn aandacht concentreerde op den warmen grond.

„Moeder.”

„Ja, jongen.”

„Weet de meester al dat ik van school af ga?”

„Nee, nog niet. Waarom?”

„Och.....” en besluiteloos speelde z'n hand met de bal breigaren.

„Had je liever dat ik eerst eens naar Meneer van Dinter toegang?”

Geen antwoord.

Wim was weggedren-
teld en lag op zijn knieën
bij het konijnenhok en
wurmde z'n vingers door
't gaas tegen de snuffe-
lende snoetjes van de
twee witjes.

„Ik zal er eens met meneer over spreken hé.”

„Och.....” en dan ineens: „nee moeder, doe 't maar niet..... Weet je wat moeder? Ik ga gewoon naar school zoo gauw ik mag en dan zeg ik meteen alles aan den meester. Ik ga er dan meteen af. Is dat niet het beste, moeder?” vroeg hij, terwijl hij moeder aanzag.

„Ja, 't is mij goed jongen.”

„En dan ga ik direct met Kees Bekkers mee werken.....” Aarzelend keek-ie op.

„Dat zal 't beste zijn, ja” zei moeder stil.

„Welnu moeder, dan gebeurt 't ook en ik wed dat het best zal gaan.”

Maar hij boog zich voorover en miste den moed om moeder aan te zien. Als zij eens wist wat hij opgaf.

„Help me volhouden.”

Maar 't moest immers, zei moeder. En de woorden van den kapelaan klonken door zijn hoofd.

„'n Echt strijder voor Christus is niet bang voor een offertje. Juist de strijd maakt je tot een strijder.”

Juist de strijd. Z'n slapen bondsden en een vermoeide trek kwam in zijn oogen.

„Jezus help me volhouden!”

De breinaalden tikten weer rustig voort. Luid tiereliede de vink z'n melodietje af. Dartel deinden de vlinders over de bloemen.

IV.

SCHOOLGANG.

„Nou moeder, ik ga hoor, 't is half negen door.” Dré stond in de kamerdeur, gereed om weer naar school te gaan.

„Nou Dré, voor den laatsten keer dan, hé. Heb je de sigaren bij je jongen?” Dré zou een paar builtjes sigaren meenemen, voor den hoofdonderwijzer en voor meneer van Dinter. De meeste jongens deden dat, hij dus ook.

„Ja hoor, die heb ik in m'n zak. Nu dag moeder. Kees ga je mee jô, 't is tijd.”

Kees, die buiten de konijnen aan 't voeren was, propte nog gauw wat koolbladeren in de kooi en galmde dan: „Ja, ik kom zoo!”

Secuur grendelde hij het deurtje, greep zijn boekentasch, die achteloos op den grond gesmeten lag en stoof naar binnen.

„Kom we gaan. Dag moeder, dag Wim.”

Dré trok den kleine, die aan een groote boterham bezig was eens aan de haren.

„Daaag,” gromde Wim met een volle mond.

„Dag jongens.”

Moeder zag ze na zooals ze daar heen trokken. Dré voor het laatst.

Ja, 't moest wel. Dré moest wel gaan werken. Die paar guldens weduwenrente hielpen zoo bitter weinig en al hadden zij enkele voordeelen door hun coöperatie, toch kon het huishouden daar alleen niet op drijven. Wel donker zag het er uit voor de Brakeltjes.

Als Dré nou wat kon verdienen en zij wat naaiwerk kon doen, zou het wel gaan. En Onze Lieve Heer was er immers ook nog.

Wat hadden ze veel met elkaar op. Dré en Kees.

Onafscheidelijk waren ze bij elkaar. Hoe had Kees zich niet verveeld toen Dré ziek was. En hoe leefde hij weer op, toen ze samen weer speelden en knutselden.

Moeder oogde hen na tot ze den hoek omsloegen. Intusschen hadden de broers een druk gesprek.

„Fijn jô, dat je er vandaag uit trekt.”

„Vin je ?” vroeg Dré, terwijl hij zijn broer lachend aankeek.

„Nou, toe maar. Of vond jij het er zoo lollig? Nee, ik wou dat ik al zoo ver was als jij. Nu wordt jij al een groot mensch. Waar is je lange broek en je tipke pruimtabak ?”

„O, wacht maar 'ns tot volgende week, dan zul je 'ns wat zien.”

„Kijk zeg, ginds loopt Jan Hendriks. Jan..... Héé..... wacht efkes !” galmde Kees langs de huizen.

'n Eind verder draaide zich een jongen om — keek — en zwaaide met z'n tasch. „Hallo !”

Kees draafde al vooruit. „Zeg, onzen Dré gaat vandaag van school af, jô.”

„Nou, da's ook de moeite niet waard dat je vandaag nog komt, zoo'n halve Woensdag. Hoe is 't anders Dré? Ben je weer goed beter?”

„O ja, heel goed.”

„Wat ga je nou doen zeg?” vroeg Jan nieuwsgierig.

„Mee werken. Ik kan bij van Laren komen.”

„Wat wor' je dan? Timmerman of metselaar?”

„Metselaar. Kees Bekkers zal 't me leeren, zegt-ie.”

„Wat zal meester van Dinter opkijken zeg.”

„Dat denk ik ook wel. Hij weet er nog niks van.”

Onderwijl waren ze de school genaderd. Dré keek 'ns rond naar zijn klasgenooten.

„Kijk, daar staan ze,” riep Kees en wees naar een troepje jongens dat onder het raam stond. Het leek wel of ze 't hoorden want mèt keken er een paar naar de poort en zagen het drietal.

„Kijk, Dré Brakels.”

Al gauw drumden ze samen. Dré in hun midden. 't Was een gevraag en geklets van je welste. Allemaal waren ze verwonderd om 't nieuws.

Dré voelde zich onderhand niks op zijn gemak. Gelukkig daar ging de schoolbel.

Vreemd voelde Dré zich te moede toen hij weer na zoo'n lange tijd de school betrad. Wat was er sinds veel gebeurd.

Onwennig keek hij rond. Kijk, daar hing 'n nieuwe

plaat in de gang en daar stond nog diezelfde pot met geraniums van meester Helmers.

Ongemerkt bleef hij een eindje achter. Hun rij was de laatste. Ze waren al bijna allemaal binnen. Gauw hing hij zijn pet aan een kapstok, z'n das ook en toen naar binnen. De meeste jongens zaten al in hun bank. Meneer stond gereed om te bidden.

Toen Dré binnenkwam keken ze allen om. Blij verrast glimlachte de onderwijzer. „Zoo jongen. Weer beter?”

Dré kleurde verlegen en greep aarzelend meesters hand, die hem spontaan werd toegestoken.

„Jongen, ik ben er blij om hoor.”

„Meneer,” waagde Jan

Hendriks, „hij gaat er af.”

„Wat?”

Meneer draaide zich naar Jan.

„Wat bedoel je?”

„Hij gaat van school af; niet waar Dré?”

„Jongen, is dat waar?” Verwonderd zag mijnheer hem aan.

Dré knikte.

Er was iets in den jongen zijn houding dat meester deed begrijpen.

Hij legde zijn handen op Dré's hoofd ; stil was de jongen in de bank gaan zitten. Ernstig stond meesters gezicht en zacht klonk zijn stem bij het voorbidden. De jongens merkten dat er iets was. Niets was er van het gedraai en gestommel van andere dagen. 'n Gedrukte stemming hing over de klas.

„Rekenschriften, jongens.”

Kastjes klapten, inktpotten rammelden open, penhouders rikkelden en schriften kwamen klitsend voor den dag.

Intusschen schreef de onderwijzer een paar opgaven op het bord. Een groote vormsom met breuken. Dré zocht ook eens in zijn kastje. Kijk, 't was netjes opgeruimd. Boeken en schriften keurig apart.

Hij keek op zij naar Jan, die hem schuin over zijn schrift begluurde.

Dré lachte. „Daar heb jij voor gezorgd.”

Ha, hier was z'n rekenschrift. 't Was nog bijna leeg. Er zou niet veel meer inkomen. Morgen was hij er immers af.

Maar vandaag zou hij nog eens laten zien wat hij kon. Altijd nummer één geweest, dat wou hij vandaag ook nog zijn. Hij zag eens naar het bord. Die sommen, net iets voor hem. En rap toog hij aan de slag.

Allengs werd het stil in de klas. De pennen vlogen krassend over het papier. Meester van Dinter's klas stond bekend om haar ijver.

De meester kon er schot in krijgen, in zijn kor-

nuiten. En zonder strengheid. De jongens noemden hem „'ne goeie.”

Het ging alles eigenlijk maar spelenderwijs. Meneer van Dinter kon met een grap veel meer gedaan krijgen dan anderen met vijfhonderd regels.

En de heele klas voer er wel bij.

Vergenoegd zat de onderwijzer bij het bord huiswerk na te kijken. Af en toe gleed zijn blik over de jongens. En gedurig bleef die rusten op Dré.

Dré — zijn beste leerling — weg.

Hij hield zooveel van den stillen hardwerkenden jongen. De meester begreep wel waarom hij van school moest. 't Harde leven eischte dit kind al op. Die jongen zou al moeten gaan werken — moeten van armoe.

En peinzend gleden weer zijn oogen over Dré. Hoe ijverig zat hij daar te werken. Nog zoo heelemaal een schooljongen, zoo ontvankelijk nog voor al het goede en mooie, zoo rein, zoo open.

Die moest het leven in net als zoo heel veel anderen.

Meester had er al zoo veel zien gaan, reine blijde knapen, die hij nu kende als straatslijpers, voor wie niets aantrekkelijk was dan bioscoop en piraat.

Maar nee dat kon meester van hem toch niet gelooven.

Zoo zat meneer maar te mijmeren.

Stil, heel stil was het binnen. Af en toe een zucht of 'n onderdrukt gebrom van een die wat erg hardop dacht. Van buiten drong 't gedaver naar binnen, van een kar die over de keien ratelde.

Tien vroolijke slagen tinkten over de koppen.
„Schriften dicht — omruilen jongens.”

Met 'n zucht van verlichting klaptten zij de cahiers dicht.

Het werd rommeliger, rumoeriger. Gauw werden er stiekum vragen gewisseld.

„Hoeveel heb jij d'r af ? Wat heb jij uit die som ? Kende jij de laatste ?”

Gedempt gonsden de stemmen ; ergens klonk een onderdrukt gegichel.

Dat was Charlie natuurlijk.

Charlie Chaplin, zoo noemden ze Gardje Vlemmings, 't kleine kittige boefje op de laatste bank.

„Charlie!” meester keek hem gemaakt streng aan... Gardje stak zijn oolijke kop met wonderlijk stijl pinhaar verbaasd omhoog.

„Ik zou mijn gemak nu maar es houwe hoor ! Nu jongens, klaar..... opletten !”

En de meester ging bij het bord staan en schreef de uitkomsten neer.

„Nakijken.”

„Gossiemijsne” Jan Hendriks stiet z'n buurman aan : „je hebt ze allemaal goed. En ikke..... pot-dorie !”

„Jij ook” en vergenoegd wisselden de twee vrienden hun Schriften.

„Klaar ?”

Meester stond weer voor de klas.

„Nu wie heeft ze allemaal af ?”

Vingers vlogen omhoog — bij dozijnen.

„Wie allemaal goed?”

O jeetje..... daar zakte er een — drie — vijf. Mijnheer zag het en lachte eens. „Zoo, dus Jan Hendriks en Dré Brakels, jullie winnen 't weer. Goed gewerkt!”

„Meester!!”

Driftig knipte ergens achteraan een vinger.

„Charlie.....?”

„Ikke..... ik heb ze ook allemaal goed..... allemaal.”

Triomphankelijk priemden zijn tandenborstelhaar de lucht in.

„Zoo zoo, 't is knap, meneer Chaplin.” En nu jongens omdat een van ons allen vandaag voor 't laatst hier is zal ik jullie voorlezen. Goed?”

„Ha..... fijn!”

Recht vlogen ze in de bank. Voorlezen dat kon meneer van Dinter.

En zoo'n mooi boek was 't „Freekie en z'n vrienden,” heette het.

Als meester voorlas, leefden ze mee met de avonturen der vrienden uit 't boek.

„Nou jongens, ter eere van Dré hoor.”

En meneer begon.

Ademloos zaten ze met glinsterende oogen. Ook Dré luisterde. Hij ging er in op. Voor 'n oogenblik was hij vergeten dat dit de laatste keer was dat hij meester hoorde voorlezen.

Alleen toen de meester het hoofdstuk las, waarin Louis Stam naar de mijn moest, schokte de werkelijkheid in hem wakker.

„Zeg Dré” Jan stiet 'm aan „net als jij.”

Even glimlachte Dré. Dan staarde hij naar buiten over de zonnige speelplaats. Net als hij.....

Ja, die moest ook gaan werken.

Maar och, moest dat iedereen niet. Was hij méér dan 'n ander. „Alsik 't maar volhou.” En hij probeerde weer te luisteren. Maar het ging niet meer. Voortdurend dwaalden zijn gedachten ver weg, naar 't onbekende dat hem volgende week wachtte. Een vreemd gevoel van leegheid bekreep 'm. Onrustig schoof ie op en neer.

Hij keek 'ns naar de klok. Al half twaalf door. 't Zou zóó tijd zijn. En dan..... dan moest ie de meester goeiendag zeggen en den hoofdonderwijzer. Wat zou ie zeggen ?

Dré werd er zenuwachtig van. Gedachten vlogen door zijn hoofd — hamerden tegen z'n slapen.

„Jezus help me volhouden !”

Meneer had het boek uit. De jongens zuchtten voldaan. Hoe mooi was dat.

Meester stond op en kwam voor de klas.

„Hoe vonden jullie 't, jongens ?”

„O fijn, meester. Is dat echt gebeurd ?”

„Dat weet ik niet jongens, maar 't kàn gebeurd zijn.”

„Zoo'n jongens als die Freekie, bestaan er zeker.

We moeten allemaal 'n groote liefde hebben voor onze kameraden, voor iedereen. Daarvoor moet je niets te veel zijn. 'n Katholieke jongen moet weten wat z'n plicht als Katholiek is. En niet alleen wéten jongens — doen. Doén, daar komt 't op aan. Jullie bent geen kleine kinderen meer, maar jongens die onderhand moeten weten wat ze willen. Op school blijven kun je niet altijd. Je moet 't leven in. Welnu, als jullie de school verlaten hebt, loopen jullie wegen heel zeker uiteen. De een leert dit vak, de ander dat. Maar je kunt maar één kant uit, recht vooruit, recht naar 't einddoel waar al die verschillende wegen weer bij elkaar komen en al die wandelaars elkaar weer terugzien. En hoe zullen we er dan uitzien? Kijk jongens, het gaat er niet om wát je bent, maar hoè je bent. En je bent dan alleen iets als je je plicht doet — heelemaal.

En nu jongens, 't is twaalf uur.

„In den Naam des Vaders.....

* * *

Met veel gestommel was de klas leeggelopen. De gang had gedreund van het opgewekt lawaai.

Woensdagmiddag! — vrij! — en in hoerastemming waren de jongens de speelplaats opgerend, plannen makend voor vanmiddag.

Dré was gebleven.

Heftig klopte zijn hart toen hij daar alleen in de klas stond. In zijn hand hield hij 't zakje met sigaren

geklemd. Wat wou hij zeggen ; en wat bleef meester lang.

Dróg tikte de klok in de leege klas.

Ongedurig liep-ie op en neer, bekeek de platen die hij al zoo dikwijls gezien had.

Ha, daar kwam iemand.

De deur ging open en meneer van Dinter en de hoofdonderwijzer traden binnen.

Dré werd rood, trad verlegen naar hen toe. Hulpzoekend keek hij meneer van Dinter aan.

„Meneer.....

„Zoo Dré, je gaat ons vandaag verlaten ?”

„Ja.....,” weemoedig glimlachte de jongen.

„En ga je nou werken ? Meneer van Dinter vertelde me tenminste zoiets.”

„Ja meneer, bij van Laren.”

„Zoo, zoo.”

„Nou Dré,” mengde meester van Dinter zich in 't gesprek, „als je me ooit noodig hebt, als je soms nog ooit iets wilt leeren, dan kom je maar gerust hoor jongen.”

„Ja.....” Dré's stem trilde.

„Astublieft meneer.”

Heel zacht kwam 't er uit.

„Wat is dat ? O sigaren. Dank je wel hoor Dré. Die zal ik eens fijn oprooken, op jouw welzijn !”

Dré glimlachte blij.

„Nu jongen, ik hoop dat je 'n flinke kerel wordt. Dat je moeder trotsch op je mag gaan. Jij zult je plicht wel doen hé ?”

„Ik zal het probeeren, meester.”

„Hierzoo,” en spontaan stak meneer de hand uit. Even stonden ze zoo. De groote man en het kind, dicht bijeen, hand in hand.

„En nou vooruit,” schertste meneer ; „nou ga je d'r uit en je komt er nooit meer in, in de apenkooi. Je bent voort bij de groote menschen.”

Jongensachtig joeg de onderwijzer hem naar de deur.

„Dag meneer.”

„Dag André.”

Toen ging hij, — blij gestemd, — over de zonnige speelplaats naar huis.

DE JONGE WERKMAN.

Op een mooien Junimorgen was Dré gaan werken. 's Avonds te voren had Moeder een stapel boterhammen gesmeerd, want 't zou morgen al vroeg dag zijn. Om zes uur ging de trein, dus om vijf uur moest hij uit de veeren.

Frisch gewasschen zat Dré aan tafel. Buiten was 't al flink licht, binnen schemerde het nog 'n beetje. Doodstil was het in de kamer. Boven sliepen de drie nog rustig. Gedempt, om ze toch maar niet wakker te maken, ging moeder naar de keuken om Dré's kruik en broodzak te halen.

Zacht snorde het blauwe gasvlammetje onder de pruttelende koffiepote, ijverig telde de wekker de seconden af. Dré zat zoo'n beetje te soezen. Zoo vroeg opstaan was-ie niet gewend.

„Ziezo jongen, eet nog maar gauw 'n boterham hé. Hier, 'n kop lekkere koffie, drink maar 'ns gauw uit.”

Dré schrok op toen moeder alles voor hem neerzette. Moeder was bij hem komen zitten en schonk zich ook 'n tas vol dampende koffie in.

„Kom we zullen samen 'n Onze Vader bidden hé?”

Zacht klonken hun stemmen door het stille vertrek.

„En nu maar vlug opschieten jongen, 't Is zoo tijd” drong moeder aan.

„Hè nee, ik heb nog niks geen zin in m'n brood, ik drink alleen m'n koffie maar uit.” Dré schoof ongedurig over zijn stoel heen en weer.

„Maar jongen, 't is nog zoo lang voor je er bent. Ik zou 'm toch maar opeten, hoor.”

„Ik weet niet moeder, 'k heb zoo'n raar gevoel in mijn lijf. Net of alles rondraait. Ik denk dat het de vóórpret is” glimlachte Dré. Hij was vast besloten om zich vanmorgen goed te houden voor moeder en het viel hem wonderlijk wel mee.

„Ga je zoo graag m'n jongen?”

„Maar natuurlijk moeder.”

Toen begon hij zenuwachtig te worden. Maar hij beet zich op de lippen. Hij moest kordaat zijn.

„Dré, jongen,” innig — bijna smeekend — vroeg moeder, terwijl ze hem diep in de oogen keek, „laat je niks wijsmaken door anderen, hoor. Doe je best en..... en..... zorg dat vader tevreden over je is.”

„Vast moeder!” Het klonk vastbesloten. „En nu ga ik.”

Gemaakt-onverschillig hing hij zijn kruik en broodzak over den schouder en gaf moeder een hand.

„Nou, tot vanavond hoor.”

Moeder was opgestaan en had zijn hand gegrepen.

„Nu, dag jongen. Het ga je goed hoor.”

Glimlachend zagen moeder en kind elkaar even

in de oogen. Toen trok Dré z'n hand los en draaide zich naar de deur.

„Hou-doe.” Luchtig zwaaide hij zijn kruikje op en neer, trok de voordeur achter zich dicht en stond op straat.

* * *

De zon kwam al over de heggen kijken en wierp lange schaduwen over den grond. De musschen waren schijnbaar al druk aan 't vechten, te oordeelen naar het heftig gesnebbel boven in de boomen.

De huizen aan weerskanten van de straat stonden slaperig aaneengeleund. Overal waren de vensters nog dicht.

Dré stond op de stoep te kijken of hij niemand zag. Nee, geen mensch was er in de straat te zien.

Gelukkig — hij ging vanmorgen maar net zoo lief alleen. Hij veegde eens met de hand langs z'n oogen. Toen stak hij bei z'n handen in zijn broekzakken — 't was toch nog frisch — en stapte naar het station.

Door de ijle morgenlucht klonken zes lichte klokslagen. Half zes. Nog tijd genoeg. Toch stapte de jongen flink door.

Gek, hoe daverden zijn voetstappen over de keien. 't Was ook zoo stil in de straat. En wat 'n fijn weer was het toch. Vanzelf monterde hij op en het duurde niet lang of hij floot 'n opgewekt liedje.

„Heidaar, levenmaker!”

Dré draaide zich om. Uit 'n zijstraat kwam Toon van den Broek aangekuierd.

„Ha zoo, de nieuwe metselmaker. Je bent al bijtijds op stap.”

De nieuw aangekomene was een jongen van 'n jaar of negentien. Dré kende hem van naam, meer niet. Hij wist alleen dat Toon opperman was bij van Laren.

Zouden zij samen moeten werken.

„Zeg, heb jij geen gereedschap?” vroeg Toon nieuwsgierig.

„O, jawel, maar Kees Bekkers heeft gezegd dat ik 't nog niet nodig heb. Ik moet de eerste paar weken mee opperen.”

„Kijk, zoo,” grinnekte Toon, „dan zullen wij samen allicht maat worden.” En de groote slungel zette zijn gezicht danig in de meerderheidsplooi.

„Ik weet het niet,” gaf Dré ten bescheid. „Zeg Toon, wat zou ik moeten doen?”

„Wat je zult moeten doen? Wel werken, wat dacht je dan. Jij zou zeker den heelen dag zoo'n beetje rondhengelen? Ze zullen je daar van omstaan leeren, reken maar.”

Dré kleurde verlegen. Wat riep die vent toch hard en wat lachte hij raar. Zwijgend stapten ze een eind door.

Plots verbrak Toon 't stilzwijgen.

„'n Sigaret, joch?” Hij haalde een vernepen doosje uit z'n zak en had met zijn geroutineerde rappe vingers al gauw een sigaret er uit gehaald en vuur genomen.

„Nou ?” uitnoodigend hield hij Dré het doosje voor.

„'k Geef er zooveel niet om hoor.” Dré had wel eens 'n enkele keer 's Zondags gerookt maar een liefhebber ervan was-ie toch niet.

„Toe maar hoor,” drong Toon.

„Nou vooruit dan,” en Dré peuterde onhandig een sigaret uit het doosje. Toen een lucifer en daar dampte hij heen.

Och, hij mocht het voor een keertje gerust van moeder, dat wist-ie zeker.

„Hoe bevalt je dat?” grijnsde Toon.

Dré trok een scheef gezicht. „Maar zoo-zoo. Ik heb nog niks gehad. Dat scheelt, zou het niet ?”

„O dat went wel” braniede de ander, „ik rook altijd een sigaret 's morgens vóór ik mijn brood opeet.”

„'t Zal lang duren eer ik 'm dat lap” dacht Dré, maar hij zei niks.

Ze waren het station genaderd. Met een breede zwaai smeed Toon de deuren open en ze traden binnen.

O ja, geld voor z'n weekkaart.

Dré diepte gauw zijn centen, die hij zoo maar los in zijn zak had, op. 'n Portemonnaie had hij geen. Hij had er ook nog nooit een noodig gehad.

„Geef mij jouw centen maar hier, dan neem ik er twee,” bood Toon aan.

„Da's goed. Hierzoo.” Dré overhandigde hem zijn twee gulden. Onverschillig slenterde Toon naar het loket.

Neen, Dré vond hem toch maar een rare vent. Hij was wel goedgeefsch — ja — maar zoo..... ja, hoè, dat wist hij eigenlijk niet.

Enfin, het hoorde misschien bij het groote menschachtige dat je zoo lomp en onverschillig moest doen.

Toon had de kaartjes ontvangen en samen gingen ze door de contrôle naar 't perron.

„Kijk jo, daar is den Bekker, ”wees Toon. „Hallo Kees, al vroeg er uit jo.”

De aangesprokene draaide zich om, kwam op het tweetal toe en al gauw waren ze druk in gesprek.

Zooals Kees Bekker daar stond leek hij nog geen veertig, ofschoon hij die toch al een eindje gepasseerd was. Een kerel was het — 'n echte vierkante bonk. Stevig stond hij daar tegenover de jongens — wijd-beens.

Met zijn breede borst en hoekige schouders leek hij de verpersoonlijking van de kracht. Hij zou als 't er op aan kwam zijn manneke wel staan.

Een breedgerande zwartviltten hoed stond onver-

schillig op zijn kop geschoven en overschaduwde bijna zijn heele gezicht.

Onder zijn borstelige wenkbrauwen flikkerden zijn oogen scherp heen en weer en een grove snor stak ruig onder een forschen driehoeksneus.

Kees Bekker was ondanks zijn minder gunstig uiterlijk een kerel uit één stuk.

Ruw — maar recht door zee. Zijn makkers noemden hem „eene oprèchte vent.” 't Was Frans Brakels beste vriend geweest — altijd. Daarom had hij zich ook direct aangeboden om Dré mee te nemen. En moeder — die Bekkers kende als 'n oppassend en hardwerkend huisvader, die zich kranig door de moeilijkheden sloeg van zijn weduwnaarschap met kinderen, — had met een gerust hart toegestemd.

Al pratende drentelde het drietal over 't perron heen en weer. 't Werd stilaan drukker. Er gingen nog al veel menschen met den eersten trein mee. Dré verbeeldde zich dat ze hem allemaal aankeken.

Vanachter het seinhuis kwam de trein aanrollen. Portieren vlogen open en dicht, conducteurs schreeuwden. Een postkarretje ratelde door 't grint.

Een rillerige, slaperige krantenjongen trachtte „Maandagmorgens” aan de man te brengen.

't Werkvolk was ingestapt.

'n Fluitje..... en de trein vertrok alweer, zuchtend en hijgend.

Met zijn vieren zaten ze in één coupé. Ieder in 'n hoek. Toon en Dré tegenover elkaar aan den eenen kant en Kees Bekkers en Willem van Veldhoven aan den anderen.

Toon had zijn lange beenen onverschillig op de bank geslingerd. Zoo lag hij daar lui zijn piraat te genieten.

Dré zat onafgebroken naar buiten te turen, naar het voorbijsnellende landschap. De zon stond nu al tamelijk hoog en wierp een paar warme stralen door het coupéraampje.

„Zeg Brakels, hoeveel dagen denk jij weg te blijven,” merkt van Veldhoven aan.

„Hoezoo?” vroeg Dré, die niet begreep waarom ze allemaal zoo lachten.

„Nou, me dunkt, aan je broodzak te zien kom je van de week niet meer thuis. Hoeveel heb je d'r in zitten?”

„O, is 't 'm dat,” lachte Dré terug, „Tja, hoeveel er precies in zitten weet ik niet. Maar dat weet ik wèl: dat ze vanavond allemaal soldaat zijn.”

„Ik had jou niet graag in de kost, hoor,” grinnekte Kees met z'n grove stem.

„Zeg — en daar straks zei-ie dat ie nog 'n half dozijn eieren in z'n zakken had.....” Toon meende ook een bijdrage te moeten leveren.

„Ik kan het beter opèten dan oprooken,” troefde Dré.
 „Goed zoo” viel Kees bij: „snuif dat effe op Broek!”
 „Nou, 'n mensch moet toch wat hebben,” meende 't baardeloze jongmensch van negentien lentes wijsneuzig.

„Met hoevelen bennen jullie nou thuis, Dré?” vroeg van Veldhoven.

„Met vijven.”

De twee grooten keken mekaar 'ns aan.

Het gesprek stokte. Dré staarde weer naar buiten.

Monotoon dreunde de trein verder. Bekkers en van Veldhoven zaten zacht te praten. Toon lag te slapen in zijn hoek. Dré's gedachten vlogen weer naar huis. Nu kwamen Kees en Marietje onderhand op om naar de Mis te gaan. Wimke zou nog wel rustig slapen. Sjongens, wat had die kleine gisteren, gelachen toen Dré voor het eerst zijn lange broek aan had. Op 't eerste gezicht kende hij hem nog niet. Maar toen hij 't eenmaal in de gaten had, sprong hij als 'n dolleman om hem heen, al maar kraaiend van pret. O, ze hielden allemaal zooveel van hun Benjamin. Hij was het zonneke in hun huis. Volgend jaar zou hij naar school moeten. Daar had hij 't nu al ooit over.

Wat zou Wim moeten worden als-ie eens van school afging?

En Kees? Als nu Kees eens over wat jaren zoover was dat die wat verdiende dan..... dan zou hij misschien..... misschien wel weg kunnen.

Zoo zat Dré te mijmeren.

Ineens werd het donkerder in de coupé. De trein rolde onder de overkapping van het station. Ze waren er.

Nog voor de trein goed en wel stilstond had Toon met veel lef de deur opengeduwde en was-ie op de treeplank gaan staan. Knarsend schuurden de remmen langs de wielen — de trein stond stil. Ze stapten uit en gingen met den stroom werkvolk mee, den tunnel in.

Na veel dringen waren ze door de contróle gekomen en stonden nu op het stationsplein van de groote stad.

Van het station naar het werk was het 'n goedkwartier loopen. Ze hadden zoo heel veel tijd niet, dus zetten ze er 'n flinken pas in. Onderweg waren Dré en Toon weer bij mekaar. Toon praatte druk over alles en nog wat. Hij wees Dré de winkels en café's.

„Kijk, hier gaan wij vanavond naar toe. Dat doen we altijd 's Maandags en Zaterdag. Ge krijgt hier 'ne flinke pot bier, voor weinig centen!”

Toon was niet weinig trotsch op zijn kennis en stak dat niet onder stoelen of banken.

„Ga je vanavond ook mee? Ja toch zeker?”

„Ikke nie,” weerde Dré af.

„Hé, waarom niet?” Toon was ten hoogste verbaasd. „Ben jij soms bij het Kruisverbond?”

„Vin je 't erg?”

Dré vond zijn drukke gezelschap maar vervelend. Hij wenschte 'm stiekum op de Mookerhei.

„Fijne!” hoorde hij Toon smalen.

Ineens wist Dré genoeg.

„Nee, jou moet ik niet hebben, hoor!” dacht Dré. En hardop: „Nou, als ik te fijn voor jou ben..... dan laat je me maar loopen.”

„Brave Hendrik.” Toon schopte nijdig een blikken cigarettendoos die op het trottoir lag, rinkelend naar den overkant van de straat.

„Zeg Willem.”

En plagerig wees-ie op Dré, die een kleur kreeg van verlegenheid en ergernis. „Hij lust geen bier zegt-ie. Hij is bij 't blauwe knoopsgat.”

Maar dat trof hij niet. Kees Bekkers draaide zich met 'n ruk naar hem toe.

„Heb jij daar iets mee te maken, snotneus! Jij lust 't meer dan goed is voor kleine jongens.”

Toon keek op z'n neus. Inwendig was hij gloeiend kwaad. Die nieuwe gast had ze warempel allemaal op z'n hand. 'n Mooie boel.

Voorloopig was Dré van hem af. Mokkend slenterde zijn metgezel achteraan. Dré had ineens veel op gekregen met Kees. Dát was nog eens 'n goeie vent!

En waarom was die Toon ook zoo vervelend? Het ging hem toch niet aan wat hij deed. Maar kom, ruzie maken was toch ook niks en even later waren ze weer bij mekaar.

„Kijk jo, daar is 't.”

Toon wees naar het eind van de straat. Daar stond een schutting en daarachter lag het werk.

Aan de poort stond een stelletje werklui te praten. Over en weer klonken de „goeiemorgen's.”

Even zagen ze nieuwsgierig naar den nieuweling die mee door de poort stapte, dan praatten ze weer rustig door.

„Kom maar mee naar de keet, Dré,” wenkte Kees. En samen gingen ze naar de keet van meneer v. Laren. Net toen ze binnen zouden gaan, kwam de baas naar buiten.

„Zoo Bekkers, is-ie dat nou ?”

Glimlachend monsterde mijnheer van Laren de jongen.

„Ja baas, de nieuwe student,” lachte Kees. „Dré, waar is je pokkenbriefje ?”

Lachend om die malle vraag, overhandigde Dré zijn werkkaart.

„H'm.” Zakelijk bekeek van Laren de kaart, „In orde. Nou, Kees richt hem maar af, hoor. Goed succes !”

En glimlachend keek de baas het tweetal na, toen ze naar het schaftlokaal gingen.

Toen ze goed en wel hun jassen uit hadden, werd de bel geluid en de week was begonnen. Ineens liep het nog stille karwei vol bedrijvigheid. Eenieder toog aan den slag. Helder tjinkten de troffels door den frisschen morgen, krachtig klonken de hamerslagen, alles versmolt tot een opgewekt lawaai — 't lied van den arbeid.

Dré had zijn intrede gedaan in de lange werkersrij ;

het groote leger was versterkt met een man — één. Niemand merkte het bijna. Alles ging gewoon zijn gang — zooals altijd.

Het eerste schaft raakte Dré door het nieuwe heen. Dagen te voren, van morgen nog was hij zenuwachtig geweest. Hoe zou het gaan ; wat zou hij moeten doen ? En hoe zou hij toch den aard krijgen tusschen al die vreemde menschen ?

En nu ?

Ongemerkt haast was alles gegaan. Eer hij het goed wist zat hij midden in het drukke arbeidersleven. 't Was toch wel een fijn leven — het viel hem veel mee.

Dat was nu toch nog eens iets anders dan in de schoolbanken zitten. Den heelen dag lekker buiten en heelemaal vrij. Die groote menschen praatten al met hem of ze hem jaren kenden. Praten en grappen maken en goedmoedige standjes waren schering en inslag. En werken — ja — maar dat vond hij prettig. Zich inspannen ; 't werk dat 'm was opgedragen, hèm een schooljongen, goed verrichten, dat gaf hem voldoening. En hij sjouwde er lustig op los, zóó dat-ie er 'n kleur van kreeg, en kapotte vingers van de ruwe steenen.

En toen het 's middags twaalf uur belde, merkte hij pas dat hij rammelde van den honger.

.

De eerste week was om gevlógen. Den eersten avond had hij enthousiast zijn wedervaren verteld

aan moeder, die hem stil glimlachend aanhoorde. O, moeder was zoo blij dat haar jongen zich zoo flink hield. Zoo gerust, omdat ze voelde dat de jongen in Kees Bekkers 'n goeie beschermer had.

Maar toen Dré 's Zaterdags binnen gefloten kwam en haar stralend van geluk zijn eerste loonzakje in den schoot wierp, had ze slechts geantwoord: „Dank je jongen.”

Heel zacht.....

* *
*

Dat alles was gebeurd nu, vóór vier jaren.

Gewerkt had Dré, al dien tijd. Op en neer waren ze getrokken, nu eens hier, dan daar naar toe. Kees was altijd zijn maat en makker gebleven. Zijn eerste kleine loontje was langzaam gegroeid tot een week-

geld waar moeder Brakels mee rond kon. Wel moesten ze zuinig aan doen, maar het ging toch.

Nu was hij niet meer het kleine oppermanneke, maar een jongen die zijn vak al heel goed verstond en die met groote metselaars al heel goed mee kon.

Grootter was-ie geworden en steviger.

Maar innerlijk was hij ook niet meer dezelfde Dré als voor vier jaren. Het leven bleek toch anders te zijn dan hij het eerst gezien had. Het was voor hem komen staan zooals het was. En het leek hem kil en naakt. Hij had kennis gemaakt met menschen van allerlei slag. In de keet en op den steiger werden gesprekken gevoerd en grappen verteld, die in het begin hem het schaamrood naar de wangen joegen.

Dat oppervlakkige, die onverschillige losheid deed hem zeer. En als hij dan in alle oprechtheid goed wilde zijn, liep hij in de gaten. Dan was hij de „fijne” en werd gebruikt als schietschijf. Het deed hem soms de tranen in de oogen springen als Kees Bekkers op zijn bonkerige manier voor hem in de bres sprong. Die goeie Kees, die hielp hem als-ie maar kon, maar die was niet overal. Dikwijls stond de nog onervaren knaap alleen voor den strijd en dan..... O, het ging niet altijd goed. Wie met pek omgaat wordt er mee besmet — en hij moest er mee omgaan. En hij viel — soms met een schietgebed op de lippen. Maar hij viel en deed mee met de schunnige praat van anderen. Dan bekroop hem naderhand een vage onrust; vond hij zich 's avonds bij zijn avondgebed een laf-

aard. En dan moest hij weer van vooraan beginnen. Dat was juist wat hem zoo moeilijk viel. Die makkers links laten liggen, er mee breken, terwijl ze hem dikwijls voor de voeten smeten dat hij toch geen haar beter was dan zij.

Nee, hij vond het leven koud, — hard — en hij klaagde soms tegen den kapelaan, zijn biechtvader.

En de goede priester, die zijn biechtekind zoo goed kende, sprak hem telkens moed in.

„Nee, mijn jongen ; het leven is niet hard. Dat schijnt jou wel zoo, maar het is naargelang je ervan maakt. Het leven is een Godsgeschenk, dat móét toch iets moois zijn. 't Zijn de menschen die het slecht maken. Dat moet je probeeren te begrijpen en jongen, en dan van goeden wil zijn.”

En moedig knikte hij dan ; gerustgesteld ging hij dan weer terug en begon opnieuw. Maar het bleef een voortdurende strijd. Toch hield hij vol en liet de lachers lachen. Hij tornde op tegen de verleiding en won langzamerhand terrein. Langzaam maar ontegenzeggelijk. En zijn tevredenheid keerde terug. Zijn felle jongensverdriet was geluwd — sinds lang. De tijd had dat stilaan geheeld. Nuchter — zakelijk bijna, kon hij de dingen bekijken en zijn plannen maken voor de toekomst. Maar steeds vervulde het heden hem met een stille blijdschap. Hij voelde dat hij iets was voor anderen, dat hij een taak te vervullen had. Hij voelde dat die taak zwaar drukte op zijn jonge schouders, maar des te mooier was het,

haar tot een goed einde te brengen. Zoolang hij moest, zou hij vaders plaats blijven innemen, in blijde opgewektheid.

En nu ?

Nu was-ie ontslagen...
werkloos.

Hij was van goeden wil en hij mocht niet. Dát deed hem zoo'n groot verdriet. Vleugellam voelde hij zich en moedeloos. Al lang had het gedreigd, zóólang al, dat zij er aan gewend waren geraakt. En nu was 't zoo !

Nu zat hij thuis, zonder werk. Waarheen ?
Wat nu ?

VI

KEES.

In het kleine tuintje bij de Brakels bloeiden weer de dahlia's rood en wit tusschen het groen als voor een feest.

En er was een feest op handen.

Kees zou zijn plechtige H. Communie doen.

En ondanks de werkloosheid van Dré heerschte er blijheid in het kleine gezin.

Weken lang had de voorbereiding geduurd. Iederen morgen hadden de jongens en de meisjes voor schooltijd catechismusles gekregen van meneer pastoor.

En gisterenmiddag hadden ze prijsvragen moeten maken, waar ze al die maanden voor geblokt hadden. Een wedstrijd was er ontstaan, wie den eersten prijs zou halen.

Vóór het examen was er op de speelplaats rumoerig vergaderd. En toen de jongens in de klas zaten, hing er een spanning over hun gebogen koppen.

Nu ging het erom. De prijs — wie zou hem morgen onder het lof krijgen ?

En zij deden hun best ; onrustig en ijverig.

Maar toen de laatste eindelijk klaar waren, viel er een rust in de klas. Verlicht zaten ze overeind ; nu was het voorbij, de beslissing kon vallen en niemand kon er nog iets aan veranderen.

De kapelaan, die bij hen was, om het examen af te nemen - meneer pastoor deed dat bij de meisjes - kwam midden voor de klas staan.

De vriendelijke priester stond daar voor z'n jongens, die hij al jaren kende.

Wel een minuut bleef hij staan voor de banken, zijn witte hand op de lessenaar geleund, en keek de jongens aan ; een voor een.

En het werd weer stil.

Ze schoven in een makkelijke houding en wachtten gespannen. En toen begon de kapelaan te spreken. Ontroerend mooi en vertrouwelijk, van hart tot hart sprak hij hen over het geluk dat morgen wachtte. Hij vertelde van den grooten Kindervriend, Die de kleinen tot zich riep, maar Die ook graag groote vrienden zag.

„Jongens, tracht een van hen te zijn en probeer dat te blijven.”

Hij spoorde hen vriendelijk dringend aan, toch dikwijls te biechten en te communie te gaan.

Er was een groote ernst komen blinken in hun oogen.

Toen ze de klas verlieten was er niets van het gewone gelummel en gerakker.

Stil gingen ze in groepjes de straat door en er werd weinig gesproken. Ieder had zijn eigen gedachten en bewaarde die voor zich alleen.

Morgen zou het dan de dag zijn waar ze al zoo lang naar hadden uitgekeken. En hoe gauw was die er nu eigenlijk wel.

De Zondag was gekomen ; de Communiedag !
Opvallend stil was Kees dien morgen. Met zijn eene hand steunend onder zijn kin zat hij bij het raam maar stil naar buiten te turen. Ergens naar kijken deed hij eigenlijk niet. Hij staarde slechts droomerig, peinzend den hof in. Af en toe lachte hij eens tegen Dré, die buiten de konijnen aan het voeren was. Dat deed hij anders gewoonlijk zelf. Aan zijn konijnen mocht niemand aankomen en aan zijn vink evenmin. Er hoefde dan ook niemand zich mee te bemoeien want de beestjes kwamen niets te kort, dank zij hun ijverig baasje. Maar vandaag mocht hij eraf blijven. „Dat was geen werk voor een feesteling” had Dré gezegd. Dat zou hij wel eens opknappen.

„Zit er maar niks over in hoor. Je beesten vieren vandaag ook feest. En plagerig stak Dré 'n koolblad door de tralies van de vogelkooi en wilde toen het drinkfontejntje bij de konijnen zetten. Waarop Kees een rammelende kloppartij hield tegen de ruiten als protest.

„Kalm, kalm,” riep Dré, met een sussend handgebaar, „'t komt voor mekaar hoor !”

Koolblad en fontejntje verwisselden van plaats en Kees draaide zich tevreden om.

Bij de tafel zaten Marietje en Wim samen in moeders kerkboek te bladeren. Wim, zeven jaar nu, ging al een tijd naar school en liet zus eens hooren hoe goed hij al lezen kon.

Langzaam — letter voor letter — alsof hij stot-

terde — bouwde de dreumes zijn woorden aan elkaar en wurmde met zijn wijsvinger vlijtig langs de regels.

„Hé — niet bijwijzen. Wim. Mag je dat ?” bestrafte hem secuur Marietje.

„Magge ?”

Wim keek op. „Van de juffrouw niet ?”

En zijn schalksche kijkers zeiden overduidelijk : „jij bent de juffrouw lekker niet.”

„Nou, maar dan moet je het ook niet doen.”

„O..... maar ik heb er toch een acht voor. Nie Kees ?” wendde hij zich tot zijn broer.

„Zeker, Wim, je kunt het goed.”

„Zeg !” Wim kwam bij hem staan, „wij gaan allemaal te communie. Wij allemaal !”

— „Ja?” deed Kees verbaasd, „maar toch lekker niet met mij. He.”

„Oh nee.” En Wim deed een stap achteruit. En plots : „Wat is dat nou Kees, 'n plechtige communie ?”

„Ja.....” Kees zat te kijken. Daar vroeg hem die kleine man ineens vast.

Hij wist er zoo in eene keer niet uit te komen.

„'n Plechtige communie..... dat is..... net als anders. Alleen wat plechtiger, denk ik,” filosofeerde hij.

„Hè” kwam Marietje er naef tusschen, „een Communie is toch altijd het zelfde.”

„Ja, maar 't is..... 't is echter.” Ja, nou wist hij

het ineens. Echter was het — mooier en beter dan anders.

„Nietwaar?“ vroeg hij nog eens aan zijn moeder, die juist van boven kwam.

Glimlachend had moeder geluisterd en zei dan : „Zeker jongen ; je hebt gelijk en Marietje eigenlijk óók. Jullie hebt je lang voorbereid tot dezen dag. Maar dat moet je eigenlijk altijd doen ; op een gewone dag ook. En dan is het altijd 't zelfde.“

„Zie je nou wel!“ riep Marietje triomfantelijk.

„Nou ja,“ verdedigde Kees zich, „dat wist ik eigenlijk ook wel.“

„Waarom zeg je het dan niet?“ was Wim's verwonderde vraag.

'n Luide lach weerklonk.

„Goed zoo, Wim!“ Dré, die juist binnenkwam, had het laatste gehoord.

„Dat brengt hij er goed af, hé moeder?“

En allemaal lachten ze om dièn slimmen zet, Kees óók.

Daar tinkten zeven slagen.

„Moeder, we mogen onderhand wel gaan,“ zei Dré. „'t Zal druk zijn in de kerk.“

„Goed, ik ga me aankleeden, dan zijn we zoo weg.“

Moeder spoedde zich naar de voorkamer om hoed en mantel te halen.

De kinderen waren allemaal op hun Zondagsch.

Kees zag er in zijn nieuw pak maar wát netjes uit. Of een nieuw was het eigenlijk niet. Het was

gemaakt uit een oud pak dat moeder gekregen had bij meneer v. Laren waar ze iedere week voor naaide. 'n Nieuw koopen zat er niet aan.

„Wat geeft 't toch” had Kees gezegd: „ge ziet er toch lekker niks van.”

En het stond hem dan ook heel goed.

„Wat denk jij van vanmiddag, Kees?” vroeg Dré.

„Weet ik 't jô?”

Eenigszins verwonderd zag Dré hem aan. Wat was-ie toch stil vanmorgen. Dat was hij niet van hem gewend. Hij deed net of hij verlegen was.

„Enfin, je zorgt maar dat je nu een van de besten bent, dan kun je vanmiddag nog zien.”

Kijk, daar had je het weer, waarom kleurde hij nou zoo?

Iets had die Kees — maar wat?

Het moest in ieder geval iets goeds zijn, want hij zag er zoo echt gelukkig uit.

En toen Dré even later alleen met moeder in de keuken was, vroeg hij het haar.

„Wat zou onze Kees toch hebben? Hij is zoo stil vindt U ook niet?”

„Och — hij is immers onder den indruk, zoo kort voor zijn plechtige Communie. Onze Kees is zoo'n goeie jongen.”

Ja, dat zou het zijn. Och, hoe was hij zelf geweest

dien dag — net eender. Toen was er immers over hem een stil verlangen — een zoete vreugde gekomen. Hij begreep dat Kees nu ook zoo sterk verlangde.

Toen moeder dan ook klaar was, veerde Kees met een ruk op en was het eerste bij de deur.

„Gaan we ?”

„Ja jongen,” antwoordde moeder met een vluchtige blik op Dré. „Kom.”

Daar gingen ze heen alle vijf — Kees in hun midden. Er werd niet veel gesproken onderweg, behalve

door Wim, die honderd uit snebelde en voortdurend Kees opmerkzaam maakte als hij een anderen Communicant zag.

Toen ze bijna aan de kerk waren, begonnen de klokken feestelijk te beieren.

„Kees.”

Zacht drukte moeder zijn hand.

„Ja, moeder.”

Ze boog zich voorover.

„Zul je goed bidden, kind ?”

„Ja, moeder,” fluisterde Kees en gaf moeder een vertrouwelijik kneepje terug.

„Nou-dag Kees,” en één voor één gaven ze hem de hand, „veel devotie hoor!”

Toen gingen ze de kerk binnen. Moeder met de drie door de zijbeuk, Kees alleen door het middenpad, met neergeslagen kijkers.

* *
*

Stil was hij op zijn plaats gekomen. Eventjes keek hij naar zijn makkers, die er al zaten en naar hem omkeken.

Dan trok hij voorzichtig zijn nieuwe kerkboekje, 'n mooi missaaltje, dat Dré hem van zijn spaarcenten had gekocht, uit zijn jaszak en ging stil zitten lezen.

Daar rinkelden eensklaps de schellen. Meneer pastoor beklom het altaar. De Mis begon.

In het middenschip stond achter de communiekinderen 'n koor van bruidjes opgesteld, dat zacht begon te zingen.

Helder klonken de teere meisjesstemmen over de hoofden, zacht eerst en langzaam aanzwellend tot 'n jubel van klanken.

Langzaam vorderde het H. Offer, — dichterbij kwam het groote oogenblik.

Het altaar praalde met een schat van bloemen en kaarsen. Alles zag er even mooi en feestelijk uit. Het Mariabeeld op zij was omstuwd van een keurige bloemenweelde. Een zonnestraal viel over het altaar en deed het gouden kazuifel fonkelen. De misdienaars in extra-mooie superpli's „met vleugels” zweefden

de altaartreden op en af. Bij de consecratie was het even stil in het kerkje. Onder schellengerinkel daalde de Goddelijke Kindervriend vanuit den Hemel. Nog eenige oogenblikken en hij zou bezit nemen van de wachtende kinderzielen. Het bruidjeskoor zette het lied in, dat de communicanten voor deze gelegenheid hadden geleerd.

„Gelijk een hert zich dorstend zoekt te drenken,
„Zoo dorst mijn ziel naar U — o Levensbron.”

Het schalde langs de gewelven, luidop en met een hunkering van ongeduld. Juichend, met dreunende accoorden, speelde de organist door toen het lied uit was. Het kleine kerkje was vol van juichende muziek. Een belletje klonk en de voorste rij jongens stond op en schreed naar het altaar. Plots zakte het machtige orgelspel tot een trillend fluisteren. De bruidjes hieven zacht het „O, Salutaris Hostia” aan. Als biddend wiekte de teere melodie omhoog. Rij na rij volgde elkaar op. Reeds bij het opstaan der eerste rij had Kees zijn kerkboek op den stoel gelegd. Daar zat nu de vlugge woelwater van anders, stil en ernstig voor zich uit te kijken. Hij hoorde noch zag iets van wat er om hem heen gebeurde. Met al zijn aandacht hing hij aan hetgeen er op het altaar gebeurde. Een rustig, blij vertrouwen straalde uit zijn oogen. Hij dacht aan de woorden, die de kapelaan gisteren gesproken had. „Probeer een goede vriend van Hem te worden.”

En oprecht welde het uit zijn eerlijk jongenshart :
Och, lieve Heer, ik zal 't probeeren. Helpt U me
daarbij."

Hun rij was aan de beurt. Een voor een stonden ze op en gingen eerbiedig gebogen naar voren. Een glimlach van innerlijke verrukking lag op Kees' gezicht, toen hij uit de handen van den pastoor het Brood der Engelen ontving. Door den zijgang gingen ze terug naar hun plaats.

Toen ze haar tweede, haar belhamel, zoo devoot en bleek van wondere ontroering langs zich zag komen, kon moeder het niet helpen dat ze tranen voelde in haar oogen.

* * *

Toen de Mis uit was en de communicanten omstuwd van bruidjes naar buiten traden in den zonnigen dag stonden aan de kerkdeur de vaders en moeders en broers en zusjes met blijde gezichten te wachten.

Vlak aan de deur stond moeder Brakels met de drie in spanning uit te zien.

Ha, daar was Kees.

Dat was een heerlijk moment toen moeder en kind elkaar ontmoetten. Moeder bukte zich en gaf haar jongen een zoen op het voorhoofd. Kees werd er verlegen onder.

Nadat de anderen hun broertje ook hartelijk geluk gewenscht hadden, gingen ze allen even naar het kerkhof, naar vaders graf. O, zeker had vader van-

daag in den hemel ook feest om het geluk dat zijn jongen ten deel was gevallen. Even stonden ze alle vijf stil te bidden, bewegingloos. Tot ineens Kees een stap naar voren deed en bleef staan, met bevende lippen alsof hij iets zeggen wilde. Toen kwam hij weer verlegen terug. Achter zijn broer stond Dré, de pet in de hand. Met starren blik volgde hij de beweging van Kees en ineens..... flitste er iets door zijn kop. 'n Vaag vermoeden — dat bliksemsnel aangroeide tot een ontwijfelbaar zekerweten, een plotseling begrijpen. Een felle steek trof hem, zwaar sloeg zijn hart, een brandend gevoeld woelde in zijn kop. Hij knelde zijn vuisten in zijn broekzakken en keerde zich langzaam af. Dat vermoeden..... o, als dat waar was, wat moest hij dan doen. Een vreeselijke twijfel deed hem bijna duizelen, maar 't was maar voor een oogenblik. Met een ruk keerde hij zich weer om en met een zucht, die veel had van een snik wenkte hij moeder en de anderen : „Kom, laten we naar huis gaan !”

VII

ZIJN HARTEWENSCH.

Langzaam daalde de zon achter de hooge boomen, wier kruinsilhouetten grillig opklommen in den laatsten warm rooden schijn, die hooger uitvloeide in teer ijlblauw. Ergens verborgen tusschen het jonge lente-loover zong een merel den avond vol geluk. Een verlate zonnestraal speelde nog naar binnen in de intieme schemering van de huiskamer, waar moeder en kind bijezaten. In den donkeren hoek spreidde het lichtje voor het H. Hart een rooden gloed op het behang. Traag tikte de wekker. Dicht bijeen zaten de twee in den vertrouwelijken schemer. Dré was met Wim en Marietje even naar de bureu, waar ze ook een communicant hadden. Dat drietal had vandaag zijn best gedaan. Marietje had Kees zijn stoel versierd en gekleurd papier gestrooid. De weinige bloemen uit het tuintje hadden hun veege leven moeten laten en prijken nu geurig en fleurig op de tafel. Wim had het versje, dat hij op school van de juffrouw geleerd had, 's morgens opgezegd en het er kranig afgebracht. En daar was hij zelf wát trotsch op. Zoo trotsch, dat hij 's middags, met alle geweld zijn versje nog eens op wilde zeggen en nogwel verkleed. Hij had zoolang gefleemd tot

hij mocht. Gedost in een veel te groote jas, een zijden pet op zijn krullen en een pijp tusschen zijn tanden, kwam hij binnen gestapt en boog als een knipmes. Met het gevolg dat de veel te groote pet over den grond rolde.

„Lieve broertje.....”

Verder kwam hij niet. Het gelach kriebelde hem zoo in zijn wangen dat hij de pijp uit zijn mond lachte. Toen dat rumoerige trio dan ook een kwartier geleden aftrok, was er een stilte gevallen in de kamer die nog door geen van beiden onderbroken was.

En toch..... onbewust hadden ze er alle twee naar verlangd, moeder en Kees om eens even alleen te zijn en vertrouwelijk te praten.

Moeder was de eerste.

„Kees, wat ben je toch stil vandaag, jongen?”

„Och,..... toch niet moeder,” haperde Kees.

Door het duister zag moeder niet hoe een vlammend rood over zijn gezicht vloog.

Maar toch..... zij hoorde iets vreemds in dat antwoord. Ze schoof haar stoel wat dichtter bij en greep Kees' hand, die warm, klam aanvoelde.

„Jongen, vertel me eens. Je kunt mij toch wel vertellen wat er is.”

„Toe, vertel het me maar.”

En toen..... o, moeder drukte haar hand tegen de borst, zoo heftig klopte haar hart. Een vage pijn doorschrijnde een moment haar hart.

Kees had zijn armen om haar hals geslagen en

fluisterde bedelend zacht — als in een biecht : „Moeder..... ik zou zoo graag priester worden.”

Daar zat moeder — geschrokken door die woorden. Dus dat was het, wat ze aan haar jongen bemerkt had. 'n Oogenblik zat ze daar, alsof ze de beteekenis van die woorden niet vatte. Doch slechts een oogenblik. Want opeens was het of de avond rond haar weg viel en zij haar oogen moest sluiten voor een heet en heerlijk licht. Opeens liep moeders hart vol van een bruischend geluk. Een wondere ontroering deed haar oogen vol tranen schieten. Haar jongen, haar wilde dappere Kees, wou priester worden. Die grootsche uitverkiezing rees voor haar op als een wit en wenkend licht en moeder dacht er niet ineens aan dat zoo'n mooi verlangen zoo moeilijk te verwezenlijken zou zijn. Boordevol van vreugde omhelsde ze Kees en streek hem over de wangen. Nu het eenmaal zoover was, kwam er een diep en innig vertrouwen tusschen moeder en kind.

„Kees, mijn jongen toch.”

Hij antwoordde niet, kón het ook niet. Hij hield moeders hand slechts vast geknepen in de zijne.

„Jongen, hoe kom je daar zoo ineens bij?” vroeg moeder ten laatste.

En toen vertelde Kees haar rustig en zeker, hoe hij al lang geleden dat gevoeld had. Hoe veel en vurig hij gebeden had om verlichting en hoeveel verborgen angst hij gekend had omdat hij meende zoiets nooit te kunnen worden. Hij vertelde moeder, dat hij

het haar al zoo dikwijls had willen zeggen en nooit gedurfd had. Waarom wist hij eigenlijk niet. Stil luisterde moeder toe. Ze begreep hem, o zoo goed. Hoe dikwijls zou hij er 's avonds in bed wel over hebben liggen piekeren. En hoe menig verborgen traantje hebben geschreid.

Kalm, zonder hem te onderbreken liet moeder hem uitvertellen. Aan zijn stem, zijn geheele manier van doen bemerkte ze hoe gelukkig de jongen was, nu moeder alles wist. Toen Kees eindelijk zweeg hoorde men een tijd lang niets dan het eentonig wekkergetik. Het was intusschen donker geworden, maar moeder dacht er niet aan licht te maken. In stil gepeins zaten ze zoo een poosje bijeen. Tot moeder ineens een beetje verwonderd vroeg :

„Maar Kees, waarom deed je vanmorgen op het kerkhof dan zoo vreemd?”

„Ik durfde het haast niet zeggen, moeder. Ik dacht, dat het toch niet gaan zou, omdat onze Dré werkloos is.”

Door dat antwoord rees met een enkelen ruk de nijpende werkelijkheid weer voor haar op. God ja — de jongen had gelijk. Zou het werkelijk wel gaan? Was het niet té mooi? Maar tot geen prijs wilde moeder den lieven droom van haar jongen verscheuren. Bemoedigend antwoordde ze dan ook: „Maar jongen, daar behoef jij je niet bezorgd over te maken.” Onbewust drukte ze op dat „jij.”

Neen, Kees niet, maar zij zou zorg en veel zorg

erom krijgen. Dat wist moeder. Maar toch — als Onze Lieve Heer werkelijk haar jongen riep, zou Hij ook wel de gelegenheid geven om hem te laten komen.

„Dus moeder, U vindt het goed?”

Vol verwachting klonk zijn vraag. En tot antwoord pakte moeder zijn blozend gezicht in haar handen en drukte een warmen kus op zijn voorhoofd.

Eenige oogenblikken later sloeg de voordeur open en drumden onder vroolijk gesnap de drie anderen binnen. Nu pas merkte moeder dat het al pikdonker

was in de kamer. Gauw knipte ze dan ook het licht aan.

„Moeder!” juichte Wim: „Kijk eens. Gekregen van buurvrouw.” En in zijn kleine vuist neep hij triomphantelijk een kwartje.

„Maar jongen, waar is dat voor?” vroeg moeder.

„Mijn versje opgezegd,” deed hij triomphantelijk. En hij klauterde vlug op een stoel en griste zijn spaarpot van de kast. Met een tevreden gezicht liet

hij zijn schat door het gleufje tinken.

„Voel eens Dré, hoe zwaar!”

Dré pakte het varkentje en rammelde er eens mede.

„Nou, je hebt er heel wat centen in hoor!”

„Centen.....” Minachtend vertrok de kleine kapitalist zijn wenkbrauwen. „Maar dubbeltjes óók, lekker!”

„Kom, jongens het wordt bedtijd voor jullie,” kwam moeder tusschenbeide. „Wim, geef me de paternoster eens aan.”

Wim zette zijn spaarvarken weer op zijn plaats, nam den rozenkrans van de muur en gaf hem aan moeder! Allemaal schoven ze om de tafel. Moeder, zuinig als altijd, draaide het licht uit.

„Bidden kunnen we wel in het donker. Allee, stil zitten hoor Wim!”

Toen begon ze voor te bidden.

't Lichtje voor 't H. Hartbeeld danste knetterend op en neer, rukkend en trekkend en wierp zijn milden schijn over de hoofden der biddenden. Zacht klonk moeders stem, rustig en eentonig. En zangerig dreunden de kinderstemmen na. Klein en klaar pinkten buiten de sterren in de strakke lucht. Een zacht windje deed de gordijnen voor het openstaande raam zwellen en dan drong zacht het geruisch naar binnen van de boomen. Toen het rozenhoedje uit was, gloeide de lamp weer aan. Ze knipperden allemaal er even tegenin, zoo plots zaten ze van donker in licht.

„En nu gauw naar bed,” kondigde moeder aan.

Gehoorzaam stonden de drie jongsten op. Als naar gewoonte gaven ze moeder allemaal een hand.

„Wel t'rusten moeder, — wel t'rusten.”

„Slaap wel, jongens,” deed moeder terug.

„Wel t'rusten, moeder.” Kees blikte haar stil lachend in de oogen.

'n Blijje ontroering beving haar toen weer en iets langer dan anders hield ze de hand van den jongen in de hare.

„Slaap wel, Kees!”

Toen sprong hij licht als een veer de trap op. Marietje voorbij, die als een klein moedertje onder aan de trap stond te wachten. Die moest 's avonds altijd Wim uitkleeden en het luik dicht doen. Toen Kees haar voorbij was, ging Marietje ook naar boven, maar knikte eerst nog even tegen moeder. „Daag!”

Het was zoo de gewoonte dat moeder en Dré nog een half uurtje opleven. Door de week deed moeder dan haar verstelwerk en bleef Dré wat zitten lezen of praten. 's Zondags las moeder ook wel eens uit de krant en dikwijls las Dré dan voor uit de boeken, die hij haalde in de bibliotheek. Nu zaten ze samen tegenover elkaar onder het helle lamplicht. Moeder zuchtte eens tevreden. De zorgenrimpeltjes, die door haar voorhoofd liepen, waren vandaag weggevaagd.

„'n Fijne dag geweest vandaag, hé moeder,” vond Dré.

„Ja,..... Dré — dat is 't..... maar..... wat is onze Kees toch een goeie jongen.”

„Dat zei U vanmorgen ook al,” lachte hij.

„Ja ?” verwonderde moeder zich. „Maar nu weet ik het nog veel beter.”

Dré keek moeder eens aan. Wat zag ze er ernstig uit. En toch — zoo echt blij ! Daar schoot het hem opeens weer te binnen. Dat vermoeden, dat hij vanmorgen gekregen had, en waar hij vanmiddag onder het Lof over had zitten denken. Zou Kees ?.....

„Moeder,” vroeg hij ineens, „heeft Kees iets verteld ?”

Moeder knikte. 'n Onrust groeide in zijn binnenste. Zou het waar zijn ? Zijn hand, die achteloos in een boek bladerde, trilde van ingehouden spanning.

„Ja, jongen,” sprak moeder. „Kees heeft me iets verteld. Luister eens Dré. Kees wil priester worden.”

Dáár, het was dus zoo. Hij had gelijk gehad. Kees priester. Ja, die had de kans. O, hij moest zich op de lippen bijten om het niet uit te schreeuwen, dat ook hij dit wilde. Als een heete vlam sprong op dat moment zijn eigen smeulend verlangen op. Kees wel, en hij niet. Hij drukte zijn nagels in de handpalmen. Maar nee, — nee, moeder mocht er niets van weten. En als een verlossing vlogen de woorden van zijn biechtvader door zijn warrelende gedachten :

„Jongen, de plaats waar je vandaag staat is de beste die Onze Lieve Heer voor je vinden kan.”

Zijn plaats — die was hier. Hier was hij noodig. En angstig hamerde zijn hart.

„Jezus, help me volhouden !”

Toen gaf hij zich gewonnen.

Heftig was de bekoring geweest, maar kort. Moeder had er niets van gemerkt. Toen hij even later opkeek, recht en moedig, verhelderde een glimlach zijn gezicht.

„Net wat ik al dacht,” zei hij rustig.

„Wat zeg je daar, Dré?” was haar verwonderde vraag.

„Och ja, dat dacht ik zoo maar in mijn eigen hé. En zie je wel dat het uitkomt.”

Moeder schudde eens met het hoofd.

Maar dan ging ze ernstig verder. „Weet je wel, dat zooiets veel geld kost, jongen!” Pijnlijk verrast liet de jongen zijn kop zakken. Geld — en dat hadden ze geen. Hij verdiende niks. Een grimmig verzet kwam in hem op. Dat hij nu ook werkloos liep. Al weken. En daar niets tegen kon doen. Als hij in ketens zat, zou hij worstelen om los te komen. Maar nu was er niets dan een grijze leegheid en verveling. 't Was om dol te worden. Maar daar schoot hem een gelukkige gedachte binnen. Hij herinnerde zich dat de kapelaan hem eens gezegd had dat hij, als hij ooit weg zou gaan, op zijn hulp zou kunnen rekenen.

En bovendien: zou nu de „Coöperatie” geen prachtige hulp kunnen bieden? Ja, bij allebei zou hij om steun gaan vragen en vast en zeker zouden zij helpen.

„Moeder, ik weet er iets op.”

„Zoo?”

„Ja, ik zal morgen eens naar de pastorie gaan. Mag ik dat?”

„Maar Dré, dat doe ik natuurlijk. Dat was ik toch al van plan. En dan had ik ook gedacht aan het studiefonds van onze Coöperatie. Maar dat is toch immers allemaal mijn werk.”

„Nee moeder, laat mij dat nu eens doen.”

Dat klonk zoo beslist, zoo hoopvol, dat moeder niet verder aandrong. Ze wist eigenlijk niet goed, wat er van te denken.

„Enfin jongen, dat zullen we morgen wel 'ns zien. Willen we er nu maar over gaan slapen?”

„Da's goed. Allee dan, wel te rusten hoor.”

En Dré schoof zijn schoenen onder de kast en ging naar den zolder. Kees lag nog wakker toen Dré in bed kwam.

„Dré, heeft moeder het jou verteld?” vroeg hij.

„Ja, Kees.” Gedeempt klonken hun stemmen.

„Dré —,” dicht kroop Kees naar hem toe, „ik ben toch zoo blij.”

En oprecht fluisterde Dré terug: „Ik ook jongen !”

Tien minuten later waren ze beiden in droomenland.

VIII

EEN GELUK, DAT NIET ALLEEN KWAM.

Ze hadden erover geslapen!

En het gevolg was dat moeder den volgenden dag goed vond, dat Dré zou gaan. Ze had in het eerst nog niet zoo direct haar toestemming gegeven, maar Dré had zoolang aangehouden tot hij mocht. Och, hij had zoo'n goeie hoop. Hij wist zeker dat de kapeiaan zijn belofte gestand zou doen. Al was het dan ook niet aan hem. Maar toch — waarom was hij nou zoo zenuwachtig? Wat zou hij zeggen? Hoe zou hij beginnen? En was het eigenlijk niet beter geweest, dat hij moeder had laten gaan? En wat zou de kapeiaan wel zeggen?

Al die vragen schoten kris kras door zijn hoofd en toen hij de bel van de pastorie overhaalde, kreeg hij ineens een aanvechting om hard weg te hollen. Hij voelde zich als een schooljongen, die ter verantwoording moet komen. En..... wonderlijk..... nauwelijks had Mina de meid de deur voor hem opengetrokken of al zijn onrust viel ineens van hem af en een reine kalmte kwam er voor in de plaats. Toen Mina hem ook in de groote, fijn gemeubileerde spreekkamer liet, voelde hij zich daar net zoo op zijn gemak als thuis.

„Ik zal de kapelaan eens gauw gaan roepen, Brakels!” En Mina verdween.

Daar zat hij alleen in het groote, half donkere vertrek. Nou, hij zat hier nog zoo slecht niet. Het was er maar wat fijn. Zoo breedvoerig zat hij daar in den breeden, met leer overtrokken stoel. Hij schoof eens in een gemakkelijke houding, en wachtte, de oogen strak op de deur gericht.

Plotseling dreunden door de gang haastige stappen. Met een ruk sprong de deurknop om en met een jovialen zwaai trad de kapelaan binnen.

„Zoo — hé kijk, dat doet me plezier. Hoe is het ermee jó?”

Vriendschappelijk stak de priester beide handen uit.

„Alles goed, Dré?”

„Ja..... nee..... o, toch wel.”

Het kwam er zoo haperend uit, dat de kapelaan in een hartelijken lach schoot.

„Haha — ja..... nee? Wat is het nou?”

Die spontaan dreunende lach werkte aanstekelijk, zoodat Dré als vanzelf meelachte.

„Zeg, wacht eens even! 'ns Kijken wat er in dit kistje zit?”

Hij greep een sigarenkistje van den schoorsteenmantel en al ras kringelden de blauwe wolkjes omhoog. Toen schoof hij een stoel bij de tafel, vlak naast Dré en vroeg deftig:

„En nu beste vriend, wat voert U herwaarts?”

En ernstig, met een bemoedigenden klank in zijn stem :

„Toe Dré, vertel maar eens op, jongen !”

Door dien vertrouwelijken toon voelde de achttienjarige jongen, die allang vertrouwd was met het ruwe leven zich weer worden als de kleine schooljongen

van voorheen. En met haast kinderlijke gerustheid begon hij te vertellen :

„Weet U nog, meneer kapelaan, wat U me eens beloofde ?”

De kapelaan zat eensklaps recht, keek hem enkele oogenblikken aan.

„Wat bedoel je, Dré ?”

Spanning lag er opgesloten in die vraag en een glimp van vreugde tintelde in zijn oogen.

„Toen ik U vertelde dat ik naar het klooster wou gaan!”

Met een enkelen ruk rees de priester op en greep de jongen bij de schouders.

„Dré..... jongen..... ga je?”

Een hoog rood kleurde Dré's wangen.

„Nee, kapelaan, ik niet.....”

„Watte?”

De kapelaan begreep hem niet. Onderzoekend keek hij zijn gast aan.

„Wat dan jongen, wat bedoel je toch?”

„Onze Kees.....!”

Het was er uit en een popelende stilte viel in het vertrek.

De priester was weer naast hem komen zitten en trok peinzend aan zijn sigaar. Dré zat met neergeslagen oogen. Zijn heele houding vroeg om een antwoord. Een flits van begrijpen lichtte in de milde oogen van den priester. Het was zijn biechtkind, dat daar naast hem zat. Hij kende hem te goed om niet te weten, dat het een strijd geweest was voor hem om hier te komen. Eens had hij hem zijn hulp toegezegd en nu kwam hij die inroepen voor een ander.

Een groote blijdschap, groote bewondering vervulden den priester.

„Ja, Dré, die belofte herinner ik me. Jongen ik ben blij dat ik ze nu kan inlossen. Ik ben blij dat je gekomen bent.”

Dré knikte slechts. Hij was op dat moment niet in staat te antwoorden. Blijdschap en dankbaarheid welden in hem op. Die goeie kapelaan stond ook zoo direct klaar. En ach, wat zouden moeder en Kees blij zijn als hij hun dat nieuws vertelde. Kees vooral.

„Maar Dré, wanneer heeft jullie Kees dat verteld ?”

„Gisteravond, kapelaan.”

Gisteravond — de Communiedag. De oogen van den priester glansden van ontroering. Wat kan zoo'n dag iets heerlijks uitwerken. Was dat de vrucht van het communiceeren, van de vereeniging met God ? Ja, die grootsche roeping moest wel een gevolg zijn van 't zoo dikwijls intieme samenzijn, de vertrouwelijke samenspraken tusschen God en kind. Dat was spontaan gevolg geven aan het noodend gebaar van den Kindervriend, een resoluut antwoord op de vraag van den Meester: „Gaaf ook gij in Mijnen Wijngaard !”

„Dré, ik ben er blij om. — En jij mijn jongen ?”

„Ik..... och.”

Dré schokschouderde. Hij leek oud zooals hij daar zat met gebogen kop en peinzende oogen. Gewis zag de kapelaan den rimpel, die door zijn voorhoofd trok. En met zachte, dwingende stem probeerde hij hem op te beuren.

„Och ja, jongen, ik begrijp je wel. 't Kost je moeite om Kees voor te laten gaan. Jij had misschien al op hem gerekend, je plannen gebouwd. Maar toch, je doet er zoo'n mooie daad mee. Je begrijpt

dat misschien nog niet zoo goed. Als je broer nou eens moest gaan werken, als hij nou niet direct van school aan zijn verdere studies begon dan was er groot gevaar dat er een mooie roeping verloren ging. Denk eens aan, Dré, als Kees nu eens het leven, de wereld in moest.....”

„Ach ja, hij is nog zoo klein.”

Dat antwoord, het ontroerde den priester diep. Daar sprak een groot verantwoordelijkheidsgevoel uit.

Ach, hij is nog zoo klein.

En het waren juist de kleinen die Christus riep.

„Ja Dré, je zegt wel. Jij weet immers zoo goed hoe het in de wereld toegaat. Wat een moeite het kost om overeind te blijven. Jij hebt dat om zoo te zeggen aan den lijve ondervonden. Nee jongen, eens zul je inzien dat je goed deed met nu te blijven werken.”

„O, eerwaarde, dat is het hem juist. Dat kan ik nu niet.”

Het ontviel hem als een kreet van pijn. Met een heftigen ruk was hij rechtgeveerd. Zijn oogen flikkerden van machteloos verzet.

„Begrijpt U niet wat het is, als je nutteloos bent. Als je in den weg loopt. Het is zoo hard, te willen en niet te kunnen..... te veel zijn.”

Opgewonden klemde hij zijn vingers tot vuisten. Zijn hart sloeg als een motor van kracht en werklust. Hij stond voor een taak en men had hem de gelegenheid ontstolen die taak te volbrengen. Zoo dikwijls

had hij om werk gevraagd, gebedeld, en altijd dat nee! Hij was immers maar een jongen, een leerling. En het duurde nu al zoo lang, dat leegloopen. Dat bezorgde gezicht van moeder maakte hem soms wanhopig. O, zij hield zich wel goed, maar hij zag toch wel hoe ze gebukt ging onder de zware zorg.

En nu, nu zijn werk een dure maar mooie plicht voor hem geworden was, nu hij er dubbel goed mee kon doen, kwam al de bruisende kracht van zijn jonge ziel in opstand.

„Waarom, meneer kapelaan, waarom is dat nu? U zegt het zoo dikwijls, waar een wil is, daar is een weg. En ik wil toch.”

Scherp hakten zijn woorden door de stilte. Zijn oogen schoten vol brandende tranen. Een drift, een haken naar werk zwoegde in zijn borst. Hij was toch jong en sterk, hij kon werken en hij was tot niets nut.

De priester zag het aan, hij voelde hoe het tempeeste in die jonge borst. Kon hij hem helpen.....

„Jongen, niet moedeloos worden, hoor. Je kan dat wel makkelijk zeggen, zul je denken, maar het is zoo. Er gebeurt niets zonder toelating van God. Je kent dat toch wel hé — geen muschje valt van het dak zonder den wil des Vaders.

Dré knikte flauwtjes.”

De kapelaan merkte het wel.

„Ik weet wel wat je nu denkt, mijn jongen. 't Is voor een geleerde goed preeken hé. En jij zit er mee te kijken.”

Dré keek op met een vreemden blik.

„Och nee, kapelaan, ik weet het allemaal heel goed. Maar soms valt het me zoo hard.”

„Allee, kop omhoog hoor. Daar moet je ook aan denken jongen!”

„Ja,” klonk het gelaten: „Och, ik denk soms, het geeft ook niks dat ik thuis ben. Of ik het nu ben of een ander, als het toch iemand moet zijn. We zijn immers met zooveel werklui. Je bent eigenlijk niks als een nummer. En of nu nummer een of nummer vijftig de keien op moet, da's toch het zelfde. Ik ben niets beter dan een ander.”

De priester knikte in gedachten.

„Wat er ook gebeure Dré, je moet je flink houden. En goed blijven bidden. Al is de toestand nog zoo slecht. Onze Lieve Heer zal zeker uitkomst geven als je vertrouwt en je best doet. Wat Kees betreft, zeg maar tegen hem dat alles in orde is. Ik zal praten met de penningmeester van onze Coöperatie en samen zullen we best een middel vinden om de studiekosten bij elkaar te brengen. Vandaag of morgen kom ik wel even aanloopen.”

„Dank U wel kapelaan.”

Dré wist van ontroering en dankbaarheid niet goed wat te zeggen. Kleurend legde hij zijn hand in die van den priester en sloeg zijn oogen neer. Een ongekende vreugde doortintelde zijn borst. Wat was de kapelaan toch goed. Hij kreeg weer een groot ver-

trouwen in de toekomst. Nee, Onze Lieve Heer zou hem niet in den steek laten.

„Nu Dré, wees flink, toon je een kerel.”

„Ja, kapelaan,” klonk het vast.

„Zooals dan afgesproken is, hé.”

Met een vriendschappelijken klap op zijn schouder duwde hem de kapelaan naar de deur.

„Dag kapelaan en hartelijk dank.”

„Tot ziens. God zegene je, mijn jongen.”

Dré stapte op straat, recht als een overwinnaar. Een overwinnaar. Een overwinning had hij bevochten — op zich zelf.

Met een wonderlichten stap liep hij op huis aan.

De moedeloze bui van zooeven, was weg, en het jubelde nu in hem. Hij zou 't uit kunnen zingen. Een blijde hoop bezielde hem. Wat zouden ze thuis opkijken. Wat zou hij ze gelukkig maken met zijn bericht, moeder en Kees.

„Heilige Jozef, maak een goeie priester van onze Kees en laat mij ervoor werken.”

Het juichte in zijn hart. De wereld leek hem ééns zoo mooi. De zon, wat scheen ze mild en hoe lustig zongen de vogels. Nee, hij was geen nummer, geen

onderdeel van een machine, hij was iets waarop anderen vertrouwden.

„Ja, vader, ik zal mijn best blijven doen, altijd!”

Opgewekt stapte hij door de zonnelachende straat.

Met een kwajongensachtigen haast, stiet hij de voordeur open, met drie stappen beende hij de gang door.

„Dag moeder — Kees, jongen 't is.....”

Met een ruk stond hij stil.

In de hoek bij de tafel zat..... Kees Bekkers, breed en lachend. Wat zou die.....

„Ha, daar hebben we de rentenier! Hoe is het, jô?”

Dré keek eens van den een naar den ander. Wat moest dat beteekenen? Waarom lachte moeder zoo opgeruimd? Een groote verwachting blonk uit zijn oogen toen hij Bekkers aankeek.

„Kees, wat kom jij vertellen?”

Haastig klonk zijn vraag.

„Zoek je boeltje bij mekaar, kameraad. Morgen kun je mee.”

Met een zucht brak zijn spanning. Een huiver van blijdschap doorschokte de jongen.

„Kees, is het waar?”

Goddank, weer werk. Het geluk overviel hem zoo, dat hij niet meer hoorde wat Kees zei. Eindelijk — eindelijk dan toch waar hij al zoo lang naar gehunkerd had.

Werk!!

Weg vlogen de zorgen. Het vervelende nietsdoen.
Breedstralend viel de toekomst

Werk — Goddank.

„Ben je blij jongen !”

„Blij moeder” schreeuwde hij het bijna uit : „blij ?
Ik zou van vreugde gek worden ! Kees, broer, het is
met mij voor mekaar,
maar met jou ook,
hoor jongen.”

„Hoera,” galmde
Kees, „moeder hoort
U dat ?”

Ja, moeder hoorde
het.

Sprakeloos staarde
ze Dré aan die lachend
knikte.

„Zeg Dré,” kwam
de groote Kees, die
begreep dat het beter was, dat hij ging : „Als je zorgt
dat die gekke bui morgen over is kun je met me
meerijden. Om half zes op den hoek.”

„Dik in orde, jó. Dan gaat het er weer op.”

„Alla menschen ik smeer hem. Kom straks even
bij ons thuis Dré ?” En met dreunende stappen ver-
trok de werkman.

Met groote dankbaarheid werd dien avond in
het huisje der Brakels het rozenhoedje gebeden. En
midden onder het bidden begon moeders stem te

trillen. Ze veegde met haar schort langs de oogen.
„Geef mij de paternoster maar, moeder, dan zal ik voorbidden.” En met vaste stem bad Dré het Rozenhoedje verder af.

Toen hij even later op zolder voor zijn bed zijn avondgebed deed, welden een groot verlangen en een innig vertrouwen in hem op: „Och, Lieve Heer maak een goede priester van Kees..... en van mij..... als het me zalig is.

IX

AFSCHEID.

Vier weken later.

De dag, dat Kees vertrekken zou naar het Missiehuis ; de dag waar hij al zoolang naar had uitgekeken. Met schitterende cijfers was hij geslaagd voor het toelatingsexamen. Kees kòn goed leeren.

„En ik was niks zenuwachtig geweest hoor !” blufte hij naderhand tegen Dré. Toen niet — maar nu — och wat was hij ongedurig en druk geweest. Gisteravond nog had hij liggen woelen en draaien in zijn bed.

„Lig toch stil, jó” knorde Dré naast hem slaperig.

„Ik kan niet, jong. Ik heb niets geen slaap.”

En zuchtend gooide hij zich weer op de andere zij. Met wijd open oogen lag hij omhoog te staren ; zag reeds het groote huis, de medestudenten, paters en broeders waarmee hij morgen voorgoed kennis zou maken. In zijn hart groeide een ongekend gevoel van blijdschap en verwachting.

Dré sliep al, hij hoorde diens ademhaling rustig langzaam suizelen en beneden klonk het wekkergetik door het doodstille huis.

Pff..... wat was het warm hierboven.

Kon hij nou maar in slaap komen. Maar het ging niet.

Morgen — was het maar morgen ! Eindelijk dommelde hij in.

Vijf uur !

Rammelend liep beneden de wekker af.

Met een ruk schrok Kees wakker uit zijn onrustigen slaap.

't Was dag. Flauw schemerde het licht al door het dakraam. Onder hoorde hij gestommel. Ha — moeder was al op.

„Dré !” porde hij.

„Ja.....”

Kees klaar wakker, schoot in een lach om het slaperige luie getrek van zijn broer.

„Wordt wakker, jó. 't Is tijd !”

„Hè hè.....” Langzaam trok hij zijn armen boven de dekens, keek eens met halfgeopende oogen naar Kees. Dan, met een ruk kwam hij overeind.

„Is de wekker afgeloopen ?”

„Ja, moeder is al op !”

Dré sloeg het deksel weg. „Ben je al lang wakker Kees ?”

„Nee, maar ik heb slecht geslapen hoor.”

Dré stond naast zijn bed, sopte zijn vingers in het wijwatervat en sloeg een kruis. Toen schoot hij vlug sokken en kalkbroek aan en schoof het dakraam open. De frissche morgenwind woei kil naar binnen. Buiten hing een lichte nevel over de weien. Ginds op de hei aan, onder aan den horizon schemerde het al rood

van de komende zon. Hooger vloeiende het uit in hel groen en blauw.

„Goei weer vandaag, Kees.”

„Ik kom er ook uit zeg. 'k Kan toch niet meer slapen.” En in een wip stond Kees naast hem.

„Sst, maak Wim niet wakker met je leven!” deed Dré. Voorzichtig kleedden zij zich verder aan.

Van beneden klonken stappen aan de trap. Moeder wilde naar boven komen om Dré te wekken. Vlug trok hij het luik open.

„Blijf maar beneden moeder. We zijn er al.”

„Ik ook moeder,” kwam Kees lachend. „Goede morgen.”

Op hun kousevoeten gingen ze omlaag.

Op de tafel stond koffie en brood al klaar.

Dré ging zich buiten wasschen en kwam eenige oogenblikken later met druipende haren weer binnen. Vlug kamde hij zijn haar en kwam toen flink en wakker weer in de kamer. Met een gewoonte-beweging schoof hij bij de tafel, schonk zich koffie in.

Moeder en Kees zaten ook ieder met een kop dampende koffie voor zich.

„Nou, Kees, je galgenmaal jongen,” zei Dré tusschen twee happen door.

„O nee, straks nog een keer koffie drinken. Om half tien gaat de trein pas.” antwoordde Kees met een vluggen blik op de wekker.

„Nee jongen,” kwam moeder, „je hoeft niet te kijken. We hebben nog al den tijd, hoor!”

Kees lachte, blozend om zijn ongeduld.

Wat ging die tijd toch ook langzaam.

„Zeg, Kees als je nu eenmaal daar bent, dan leeren dat de lappen er af vliegen, hoor.”

„Reken maar, Dré,” was het zelfbewuste antwoord.

„En als je terugkomt ooit, dan bewaar ik tegen die tijd wel een oude troffel,” deed Dré schalks.

„Nee, daar maar niet over praten, hè?” Moeder zag hem glimlachend aan. Haar overgelukkigigen tweede.

Het sloeg half zes.

„’s Jongens, ik moet gaan hoor!” Dré sprong overeind, greep kruik en broodzak. Toen stak hij Kees de hand toe.

„Nou, jongen, ik moet gaan. Kees hou je goed hoor.” En lachend: „Leer maar zijn best, dat je gauw je vak kent!”

Ze stonden tegenover elkaar, de twee broers, de oudste ernstig, zich welbewust, dat hetgeen zijn jongere broer ging doen niet altijd even gemakkelijk zou gaan. De jongste blij, gelukkig, overtuigd dat hij zijn roeping zou bewaren. Hartelijk nepen ze elkaar de hand. Even voelde Dré een pijnlijke steek.

„Nou, jongen, pas steeds goed op hoor. En schrijf maar dikwijls.”

„Ja, Dré, daar kun je van op aan.” In Kees’ oogen begon ook de ernst te blinken. Resoluut maakte Dré er een eind aan.

„Moeder, Kees, goede reis, hoor. Dag jongen!”

„Dag Dré.” Kees fluisterde het terug. Moeder knikte hem maar gedag.

Dré kuchte even, sloeg de deur open. Een laatste zwaai en hij ging fluitend naar buiten en haalde zijn fiets. Met een wilden uithaal van zijn eene been sprong hij erop. Op den hoek stond Kees Bekkers al een paar minuten te wachten. Met zijn elleboog leunend op de fiets, stond hij al een smakelijke pijp te rooken.

Daar kwam Dré.

Maar wat deed die raar.

Met een jakkerende haast kwam hij de bochtige straat doorgerend.

„Morgen Kees, — kom op!”

„Hallo — zoo'n haast?” En Kees sprong op de kar en trapte — hij had moeite om zijn dolle gezelschap bij te houden.

„Ik wil eruit vandaag — ik heb het er geweldig op, jong.”

Dré wou vergeten, zich verzetten tegen een zwaar-moedige bui, die hem dreigde te overvallen. Vooruit — de dingen nemen zoo ze zijn. Niet omkijken, maar rechtuit.

Als een dolle man joeg hij zijn fiets over den gladden betonweg. Kees achter hem aan gedurig mopperend :

„Gek die je bent, we hebben toch tijd genoeg.” Maar voort vloog hij — recht tegen de zon in die nu al een eind boven den horizon hing en haar mild-roode stralen vlak over de hei stuurde, zoodat de grijze nevel doorpoeierd leek met oud goud.

Op en neer gingen de beenen, suizelend sneden de banden over het wegdek. Het werk — het was hem vandaag een ontspanning.

Thuis bij de Brakels was het nu druk.

Om zeven uur waren moeder en Kees uit de H. Mis thuisgekomen en restten er nog maar enkele uren voor het vertrek van den trein. En moeder wou graag klaar zijn met haar werk. Samen met ijverige Marietje was ze nu in de keuken het koffiegerei aan het omwasschen. In de huiskamer zat Kees al op zijn Zondagsch aangekleed, achteloos met een krant te friemelen. Voortdurend hield hij de klok maar in de gaten. Hé, wat kropen die wijzers.

„O ja,” veerde hij ineens op. Zijn vee moest hij nog verzorgen. Dat had hij nog nooit vergeten.

„Wim!” tot zijn broertje dat geregeld van de keuken naar de kamer en van de kamer naar de keuken dreutelde: „ga je mee de konijnen voeren?”

„De konijnen? — die heb ik al gevoerd,” gaf de kleine prompt ten bescheid. „Dat moet ik nou toch voortaan doen.”

Gisteren had Kees hem de zorg voor zijn diertjes opgedragen en Wim had met een ernstig snoet

beloofd er goed op te passen. Vanmorgen was hij er dus mee begonnen.

„Goed gedaan, Wim,” prees de ander : „ik ga toch nog eens kijken.”

Samen gingen ze naar het plaatsje, waar de groote kooi stond, onder het afdakje.

„Kijk Kees, ze hebben voer genoeg.”

Op hun hurken zaten de jongens voor de kooi, kijkend naar het vlugge spel van de dartele viervoeters.

De mummelende snoetjes van de diertjes gingen op en neer langs het gaas. Vier zaten er bij elkaar, allemaal grijze. Heen en weer wipten ze door hun hok, knabbelden gretig, met vlugge geluidjes aan het malsche groen of zaten met pientere oogjes en recht-opstaande ooren te kijken. Tjoep, sprongen ze tegen het gaas op en haakten de groezelige voorpooten in het ijzerdraad. De jongens genoten.

„Mooie beestjes toch, hé Kees,” kwam Wim.

„Ja, hé.” En Kees stak zijn hand uit en morrelde aan het deurtje.

„Troeke, troeke — kom dan!”

En een voor een haalde hij zijn lievelingen uit de kooi. Als goeie sullen lieten ze zich bij de ooren grijpen. Voorzichtig zette Kees ze op zijn schoot en streelde ze over den kop en de lange ooren, die gestrekt lagen over het mollige lijf.

„Troeke — troeke,” fluisterde hij. Wim zat naast hem te kijken, aaide met zijn kleine hand over de dichte pels. Ze waren nu van hem.

„Wat hebben ze mooi haar, hé. Zoo zacht.”

Kees' hand schoof tegen den streek in door de vacht van zijn „Grijze” de grootste die hij bezat.

„Toch niet zoo mooi als de witte van eerst.”

„Wel waar, Wim.” En nogeens gleeed zijn hand langs het snuffelend snuitje.

Zacht snorde de grijze.

„Zul je d'r goed op passen Wim?” vroeg hij dan.

„Ja hoor,” beloofde Wim secuur.

Gerustgesteld liet hij zijn grijze weer het hok in wippen, stopte nog een handvol koolblaren erbij en sloot het deurtje. Voor het laatst. Met een stillen glimlach stak hij nog een keer zijn vingers door het gaas. De trouwe grijze kwam aangewipt. Hij krabbelde hem nog eens over den forschen, ruigen kop. Het kostte hem moeite te scheiden van zijn beesten, die hij zelf van toen ze nog als kleine bollekes watten in het nest zaten, had opgekweekt tot de mooie forsche dieren van nu.

„Kom, we gaan naar binnen.”

Toen ze binnen kwamen waren moeder en Marietje juist klaar met het vaatwerk. Marietje was de kamer aan het bijvegen. Moeder was bezig om nog een en ander in Kees' koffer te pakken.

„Ik ben mijn konijntjes goeiendag wezen zeggen.” Met een zucht liet Kees zich op een stoel vallen.

„Zoo jongen. En nu zijn ze van jou hè, Wim.”

„Fijn hè moeder,” glunderde die.

't Sloeg half negen.

„Moeder het wordt onderhand tijd is 't niet ?” kwam Kees.

„Ongeduld,” lachte moeder, „we hebben nog drie kwartier.”

„Hè” en Kees schokte met zijn schouders en keek de wijzers van de klok maar na.

„We blijven vandaag eens lekker samen thuis, hè Wim,” zei Marietje.

„Nou, lekker niet naar school toe !”

„Ga je niet graag naar school Wim !” vroeg Kees.

Wim zei niets, keek zijn broer eens aan en schudde zijn bol. Wie deed dat nou wel graag !

Het duurde wel lang maar eindelijk was het dan toch tijd om te vertrekken. Kees stond al met zijn koffer in zijn hand, de deurknop vast te houden, toen moeder nog niet heelemaal aangekleed was.

„Nou jongens,” tot Marietje en Wim: „We gaan hoor. Goed oppassen, zul je ?”

„Dag Marietje — dag Wim.” Lachend gaf Kees hen 'n hand. „Tot over drie maanden hé !”

Toen ze al een eindje de straat in waren stond het tweetal nog steeds te wuiven — te wuiven.....

„Wat zal onze Wim alleen zijn in die drie maanden hè moeder,” zei Kees

Er was een licht trillen in zijn stem. Het afscheid viel hem toch niet mee.

De treinreis verliep vlot. De ontvangst op het missiehuis was hartelijk en Kees was direct ingeburgerd.

Ze zaten bijeen in de groote spreekkamer, de nieuwelingen met hun ouders en praatten of ze elkaar jaren kenden.

Stil glimlachend keek moeder naar haar jongen. Zij was er trotsch op dat hij zich zoo flink hield.

Pater Overste, breed en joviaal bewoog zich pratend en schertsend tusschen zijn vele gasten.

„Zoo..... eh..... moeder Brakels is 't niet?”

„Ja pater.” „Ja — ja en de nieuwe student” de pater klopte Kees hartelijk op zijn schouder: „uw tweede is het niet? Leert hij flink?”

„O ja pater,” antwoordde moeder. Een blos vloog over Kees' wangen.

Leeren dát zou hij doen. Tegen de klippen op.

„Zoo — zoo, dan zullen we als Onze Lievenheer 't wil, probeeren hier een paterke van hem te maken, hé,” lachte de pater, met zijn zware basstem.

Kees had schik. Hij was overgelukkig nu het eenmaal zoo ver was. Zijn angst, zijn vrees voor teleurstelling kwam hem voor als een kwade droom.

„Moeder, ik ben toch zoo blij!”

„Ja jongen.” Hartelijk drukte moeder zijn hand. „Zorg maar dat je steeds je best blijft doen, hé Kees!”

„Maak U maar niet bezorgd hoor!” klonk het luchthartig.

Zoo traag als 's morgens — zoo vlug ging nu de tijd. Eer er iemand erg in had was het tijd om te vertrekken. En toen kreeg 't Kees toch wel een beetje benauwd. Maar nee, hij zou en moest zich flink

houden. Hij beet op zijn lippen, — hij was potdorie toch geen kleine jongen. Wat beteekende dat ; drie maanden van huis.

En toen ze dan ook even later in de vestibule bijeenstonden en moeder hem met een traan in de oogen vaarwel kuste, kon hij dapper blijven glimlachen.

„Jongen,” klonk het zacht : „zul je braaf blijven. Veel bidden?”

En hij antwoordde moedig en vast : „Ja moeder !”

Nog een laatsten handdruk..... en moeder trad naar buiten, de trappen af..... den avond in. Naar huis — nagewuijd door Kees. Toen hij haar niet meer zag keerde hij zich met een zucht om, liet de groote deur in het slot vallen en stapte de gang door — rechtop.

Toen ze 's avonds nog even bijeen zaten verbrak moeder de stilte: „Hij is goed af Dré ! Kees is goed bewaard !”

Langzaam knikte Dré, peinzend : „Ja, gelukkig wel !”

Toen keek moeder hem aan. Wat keek de jongen vreemd.

„Je bent toch niet jaloersch Dré?”

'n Donkerroode blos vloog over zijn wangen.

„Nee moeder — och heere nee!”

Och, als moeder maar niet verder vroeg.

Zijn verlangen opgeven — dat kòn hij niet.

LOUTERING.

'n Sombere dag.

Laag hingen de trieste regenwolken. Of wolken waren het eigenlijk niet ; 'n loodgrijze massa waaruit gestaag de regen neerdrensde, traag ritselend tusschen het doornatte gras. Of het nooit dag wilde worden, zoo donker bleef 't.

Najaar was het en de Westerstormen kwamen aangevaren en zwiepten onbarmhartig de bladerlooze takken der boomen, die ouwelijk en stram naar de wolken reikten.

Van Laren's karwei lag 'n eind buiten het centrum. 'n Nieuwe winkel die daar gezet werd door een coöperatie.

Maar dien morgen kwam er niet veel van werken. Zoo'n hondenweer ook.

Hu — en huiverig kropen de mannen, die onder de timmerloods zaten, bijeen.

In een vrij hoekje, zoo goed en zoo kwaad als het ging, beschut tegen den jakkerenden wind door een stapel planken, hadden ze een vuur aangelegd. Op een stapeltje steenen stond een ouwe verfbus, vol gaten, „voor den trek” en daarin knisperden en knet-terden de vlammen, knagend aan het hout. Bijwijlen

sloeg de wind in hun primitieve stookplaats. Dan drongen de vlammen schuw omlaag en gulpte een prikkelende rookwolk omhoog.

„Gloeiend — wat 'n weer!” morde Veldhoven, die tegen de werkbank geleund stond, de handen diep in de broekzakken gewoeld.

„Gooi er nog maar flink wat hout bij!” Dit tot

het tweetal dat aan zijn voeten in de krullen lag. Die twee waren Dré en Toon van den Broek; het ouwe span. Ze hadden 't al zwaar te verduren gehad. Samen hadden ze een uur lang door dat weer moeten fietsen. 'n Hondenbaan was dat, zoo plat over het stuur gebogen in den stroomenden regen optornen tegen den straffen wind. Nat en koud waren ze komen aanstampen. — Schuilen — och dat had geen zin als je een heelen regendag in uitzicht hebt.

Nu lagen ze getweeën als katten bij het vuur, te knipoogen tegen vlammen en rook. De damp sloeg uit hun klamme kleeren. Een eind achter in de keet hingen hun overjassen, stijf en zwaar van 't water, uit te lekken.

„Hè,.....” stram van 't liggen kroop Dré overeind, scharrelde wat hout bijeen. Hoog stegen de vonken op en gretig lekten de vlammen aan 't nieuwe voedsel.

„Verdimd” grolde Toon, die 'n sigaret wilde draaien: „alweer 'n vloeike kapot. M'n vingers zijn ook zoo schraal.” Hij frommelde het papierke ineen, stak de tabak achter zijn kiezen en spuwde nijdig in het vuur. En tot van Veldhoven: „Jij boft zeg, dat je met den trein bent!”

„Meen ik ook jo. 'k Ben niks nat!”

In het schaftlokaal naast de timmerloods werd de deur opengestooten. Gebukt, diep gedoken in de opstaande kraag, kwam er een onder de loods.

„'t Wordt niks vandaag, jongens! De uitvoerder zegt van afwachten tot de baas komt.”

„Ja Nard, 't is huilen. Kom bij de kachel" noodigde Dré. Behaaglijk schoof de ander bij.

„Nat?"

„Tot op mijn huid" lachte Dré, die zijn kruik in 't vuur gewarmd had en nu gretig dronk.

„Had maar thuis gebleven jong."

„'t Ging vanmorgen toch nogal met de regen. Niet Toon?"

„Nou, dat vertel ik je. Als ik 't toch geweten had, lag ik nou nog in m'n emmer! Dat lijkt me beter dan hier te zitten op zoo'n natte karwei. En dan nog wel voor een coöperatie. Ik snap niet wat die menschen bezielt. Waar zijn ze goed voor? Ik moet je eerlijk zeggen, dat 't mij boven mijn pet gaat."

„Als het 'm dat is Toon," grinnikte Willem, „da's gauw verholpen. Je pet laten verhoogen jô!" En handig pikte hij Toon's pet aan 'n lat en hing die ergens boven hem aan 'n korteling, buiten bereik van de graaiende vingers.

„Hoor nou 'ns Broek-man," wenkte Willem: „Je moet nou niet van den hak op den tak springen, jô. We zullen 'ns verstandig praten!"

„Verstandig?" deed Toon ongelooft.

„Nou, denk dan maar dat wij met z'n drieën „we" zijn, dan mag jij zóó meebabbelen!"

„Dank je!" slikte Toon de pil.

„Kijk, je zegt eerst — waarom maken ze deze winkel zoo piekfijn en daarboven op vraag je waar

de coöperatie's voor noodig zijn. Twee vragen tegelijk beantwoorden dat kan ik niet."

„Nou," Toon trok zijn neus op: „konden ze 't dan niet meer met den ouwen winkel af. Daar hebben ze 't al zoo lang mee gedaan!"

„Och heere ja, da's waar ook" zei Dré knipoogend tegen de anderen. „Dat zouden we het bestuur van de Werklieden-vereeniging goed kunnen zeggen. Daar hebben ze zeker geen erg in. Gelukkig dat jij 't zegt, Toon!"

„Klets nou niet," deed Toon wrevelig. Hij voelde zich al in de zon staan.

„Ik klets niet," weerde Dré af: „maar je begrijpt toch wel dat ze 'n nieuwe zaak zetten omdat de ouwe te klein is."

„Zeg....." Willem stiet Toon aan, „zou jij het beroerd vinden als je Zaterdag zooveel verdiend had dat je 'n nieuwe portemonnaie moest koopen omdat je ouwe te klein is?"

„H'm,..... ze maken daar ginder zoete winstjes!"

„Wel potverdikke..... je moet hem niet verkeerd willen begrijpen. Je vat vandaag alles verkeerd op!" schoot Willem er nu levendig tusschen: „Wie bedoel je met die „ze?"

„Wie?" schokschouderde Toon: „nou — van wie gaat dat zaakje dan eigenlijk uit?"

„Moet je maar eens vragen op de vergadering van den Werkliedenbond."

„Komt-ie nooit!" wierp Dré er tusschen.

„Past je die schoen, Broek” vroeg Willem : „of knelt-ie ?”

„Nou ja — je moet altijd maar tijd hebben om naar de vergadering te komen,” verontschuldigde de ander zich.

„Ja goed” kwam Willem weer : „maar als Toontje nergens niks van weet moet Toontje nergens op afgeven.”

„Doe 'k nie !”

„Doe je wel !”

't Debat werd als 'n kruisvuur. Veldhoven's oogen tintelden van strijdlust.

„Allee Willem” porde Dré, „praat hem van de sokken !”

„Welja, twee tegen een, de kans is te wagen !” grinnikte Toon.

„Nou dan doen we 't samen Toon, man tegen man?” stelde Willem voor, „da's eerlijker ook.”

„Vooruit” lachte Toon, „we hebben toch den tijd.”

„Wat beteekent dat nou eigenlijk Willem — coöperatie ?”

„Da's nog 'ns 'n verstandige vraag voor zoo'n lomp stuk mensch !” prees Veldhoven.

Toon greep dreigend naar 'n stuk steen.

„Coöperatie,” ging Willem onverstoorbaar verder : „wil eigenlijk zeggen — samen handelen. Nou zullen we 'ns effen zakenlui worden, hé ?”

„H'm,” gromde Toon : „lui zijn we al.”

„Dank je voor het meervoud!” snoof Willem, „veronderstel eens dat vandaag honderd metselaars d'r troffel kapot slaan.....”

„Da's toevallig” viel Toon 'm in de reden.

„Weet ik wel, maar hou je nou zoet” noodigde Willem meesmuilend. „Die honderd hardhandigen moeten dus allemaal 'n nieuwe koopen. Nou kiezen ze er één uit die voor hen allen gezamenlijk inkooppeu gaat doen.”

„Bijvoorbeeld jou. Jij hebt nogal 'n knap..... eh... 'n eerlijk gezicht,” vleide Toon sarrend.

„Die eene kan die honderd troffels goedkooper krijgen zóó ineens. De winkelier laat natuurlijk zoo'n buitenkansje niet schieten. Je snapt al dat ze door zoo samen te werken invloed hebben op de prijs van de koopwaar. Eén van de voordeelen van de coöperatie's.”

Toon krulde zijn lippen als wilde hij zeggen : niet veel bizonders.

Willem zag 't wel.

„Maar man, wat heb je er eigenlijk aan als je door je vakbond, door je contract verzekerd bent van 'n goed loon, wanneer je van den anderen kant niet de waarborg hebt dat je voor dat loon genoeg kunt koopen. 't Zou toch best kunnen gebeuren dat je voor hetzelfde loon 't eene jaar wat over hebt en 't andere jaar kom je te kort omdat de levensmiddelen duurder zijn geworden. Dan is je heele loonsregeling nog maar 'n half werk.”

De ander zoog in gedachten aan zijn sigaret.

„Ik snap het Willem! Die honderd metselaars van jou zijn..... de verschillende coöperaties in ons land.”

„Slimmerik,” stiet Dré 'm aan : „Zeven goeie punten en 'n griffel, jij!”

„En 'n bank vooruit!” schaterde Willem.

„Hou nou je gezicht,” morde Toon : „breng me nou niet van de kook af.”

„Dus als de besturen van de coöperatie's zien dat de loonen te laag zijn, stellen ze d'r waren goedkooper?”

„Ho — Ho.....”

Willem stak allebei z'n armen inééns omhoog.

„Zoover zijn we nog niet hoor. Jij wilt er nogal aan jo. Was dat maar waar hé? De coöperatie's streven er naar om prijs- regelend op te treden en ze zijn in zooverre geslaagd dat ze goeie waar leveren tegen redelijk geld!”

„H'm,” vond Toon : „ik dacht dat 't heel wat anders zou zijn.”

„Kijk nou es hier, als er dertig, veertig jaar geleden, toen de eerste bonden werden opgericht iemand gezegd zou hebben „Ge kunt contributie van me krijgen, maar dan garandeer je me 'n flink loon, uitkeering bij werkloosheid en den achturedag” — wat zou jij dan gezegd hebben?”

„Dat die vent er maar drie had en 'n krentenbol!”

„O zoo —” schoot Willem weer uit : „Stukje voor stukje moet je het geheel zien te veroveren. En dat

stukje niet weigeren om straks 't geheel te moeten missen!"

„En is dat nou alles?" vroeg Toon.

„Wacht effe" ging Willem door: „gesteld — 'n afdeeling richt een coöperatie op. De leden sluiten zich aan en halen allemaal hun waren in hun eigen winkel. Voel je niet dat er iets voordeeligs in zit dat de arbeiders zoo zich zelf kunnen helpen?"

Toon knikte — half overtuigd.

„Nu — de zaak floreert — ze maken zoete winstjes," vervolgde Willem, doelend op Toon's gezegde van straks.

Die keek op, quasie dreigend.

„Die winst wordt gemaakt door de arbeiders zelf en behoort dus mede aan hen."

„Wat doen ze daar mee — heb je daarin mee te praten?"

„Ja zeker — op de vergadering van de coöperatie," ging Veldhoven verder: „Die winst — of liever gezegd het overschot — wordt aangewend om b.v. als 't noodig is..... (Willem lachte plagerig) de zaak uit te breiden."

„Waarvoor nog meer?" informeerde Toon.

„Ja — da's nogal verschillend. Hier doen ze dat zus, daar zoo. Bijvoorbeeld — er breekt 'n staking uit of 'n uitsluiting. Is 't dan niet mooi als nu de coöperatie als 't lijen kan, die menschen voor 'n bepaald bedrag brood of iets anders geeft. Of als ze voor georganiseerden van andere plaatsen om dezelfde reden geld sturen. Of dat mijn oudste meisje toen 't

ziekelyk was op kosten van de coöperatie naar 'n vacantiëkolonie mocht?"

„Of denk jij dat ons moeder vroeger toen ik nog maar 'n klein beetje thuis bracht, niet blij was met 't dividend van „Helpt elkander en dat onze jongen die op studie is, dat had kunnen doen zonder onze coöperatie?" vroeg Dré met schitterende oogen.

Toon, bestormd door zoo'n kruisvuur, keek peinzend naar den grond.

„Hoe is 't?" vroeg Willem: „vin' je de coöperatie noodig? Zullen we deze winkel maar afbouwen?"

Toon keek de kring 'ns rond, wist niet goed wat te zeggen.

„Nou!" drong Willem van Veldhoven.

Toon kneep z'n oogen dicht en spoot hem 'n straal rook in z'n gezicht.

„Het is prachtig. Jammer dat we nu niet werken kunnen, maar ja, wat doe je er aan."

„Wat ik er aan doe? Eerstens zal ik 'ns rap een bestuurslid van den Werkliedenbond op je dak sturen. Nou, ik wed dat je wel weet waarvoor?"

„In orde, hoor. Maar zeg, zouden we niet opstappen. De baas schijnt toch niet te komen, net zoo min als Kees Bekkers."

„Nee, gek dat die er niet is" zei Willem. „Heb jij hem niet gezien Dré, vanmorgen?"

„Nee, maar misschien is het thuis niet in orde"

„Hoezoo?"

„Zijn oudste meisje, Mies, is er beroerd aan toe. D'r moet geregeld bij gestoomd worden. De Dokter gelooft niet dat zij 't nog haalt.”

„Toch bar..... En dan zonder hulp..... Als er nou maar een vrouw in huis was.”

„Ja, maar Kees weet er weg mee. 't Is kasjeweel zooals die vent zich door al die narigheden heengeslagen heeft. En toch nog altijd den moed er maar ingehouden, hoor.”

„Maar nou zal hij zijn vrouw toch wel erg missen..... Hoe oud is het meisje?”

„Een jaar of zestien. Zij deed altijd 't huishoudentje zoo goed en kwaad dat ging.”

„God..... da's erg. Als ie dat helpstertje nou ook nog kwijtraakt.....

De mannen zaten bedrukt voor zich uit te kijken en dachten aan hun eigen zorg. Allemaal hadden ze die ; de een wat meer dan de ander. Niet voor niks kwamen die rimpels rond hun oogen en die lijn langs hun mond. En dat hun oogen zoo'n diepe klaarte hadden, kwam ook door het leven, het harde leven, dat hen voor zooveel zware dingen had gezet. Als die mannen nu eens niets méér dan dit eene leven van hard werken en zorg hadden. Als er niet een ànder leven was, waar zij geluk zouden vinden en loon voor hun goeie hart en hun vereelte handen?

God zij dank, dàt er dat was, want anders kon je van heel het leven niet veel begrijpen.

De regen bleef aanhouden, ruischte monotoon

als 'n machine op de dakpannen. De wind scheerde over het vlakke terrein, zoefde door de reten der planken naar binnen. Harder kletterden de droppels neer bij zoo'n vlaag. De torens en de schoorsteenen der stad waren verdoezeld in het regengordijn. De toppen der hooge steigerpalen rond den bouw, zwiepten heen en weer.

Van de straat klonk een claxon. 'n Auto kwam door de plassen gespatterd, stopte knarsend. De baas!

Gehuld in zijn lange gummi-jas haastte meneer van Laren zich door de poort, naar de directiekeet... Nee, hij liep ze voorbij, kwam recht op de timmerloods aan. Willem en Dré merkten 't, keken mekaar aan. Dat was ie toch niet gewoon.

„Zal wel iets bizonders zijn” veronderstelde Willem.

Met haastige stappen kwam meneer aanlopen, sprong hier en daar over een plas. Hij leek zenuwachtig.

„Morgen baas. Slecht weertje hé!”

Werkelijk, hij was anders dan gewoonlijk. Hij draaide zich eens om, keek de een na de ander aan.

'n Onheilstemming hing over de koppen, zweefde door het halfduister der keet.

„Zeg” schoot ie ineens uit, „Kees is er niet hé?”

„Nee.” Verwonderd keek Veldhoven op. „Wat nou?”

„Nee..... och jongens,” en ruw, als kostte het hem moeite : „'t is te gek. Z'n oudste meisje da's..... da's dood.”

„God..... watte?” schokten ze overeind met ontstelde gezichten.

„Dood?”

Van Laren knikte. Een moment duurde het eer de tijding goed in hen was doorgedrongen. Geslagen waren ze door het ongeluk van hun kameraad. Kon zoo iets wel?

„Vervloekt — wat 'n slag!” luchtte Nard z'n gemoed.

Alsof de bliksem voor hun voeten was ingeslagen zoo verbouwereerd keken ze elkaar aan.

Zij begrepen ook zoo goed wat 't zeggen wilde. Hoe hun makker er aan toe was. Nu voelden ze dat hun gewone ruwhartige omgang meer was — een hechte vriendschap.

Somber staarde Willem naar den grond.

„Hoeveel blijven d'r nu nog over, meneer?”

„Drie!”

„En Kees heeft nou heelemaal niemand meer om zijn huishouden te beredderen?”

„Nee..... 't oudste is twaalf.....”

Kort en wreed was de werkelijkheid. Ze waren er kapot van, allemaal. Zelfs Toon werd er stil van.

Toen 'n poos later de zon wantrouwig door de wolkenflarden kwam gluren, trokken ze huiverig en lusteloos den steiger op.

„Kees.....”

Zacht, met een stem kroppend van medelijden sprak Dré dien naam uit, reikte moeilijk den man een hand. Hij vond geen woorden, wist dat ze toch niet baatten. Als een geslagen hond stond zijn vriend voor hem, wezenloos en ontredderd. Een rimpel kronkelde door zijn kop. Als een zweepstriem. Hij was verouderd sinds gisteren. De angst en vertwijfeling

hadden Kees Bekkers besprongen dien nacht en hadden hem 'n leelijken knauw gegeven. Hij had zich verzet in radeloozen kamp toen hij z'n kind sterven zag. Hij wilde 't niet gelooven. Ach God — dat kòn, dat mocht toch niet. Eerst had hij zijn vrouw af moeten staan, en nu dit, dit laatste wat voor de anderen nog zoo iets als een moedertje was. En hij kromp ineen onder de ontzettende zekerheid; de handen verwrongen tot vuisten konden niet bidden.

Er was 'n grimmige trek om zijn mond gekomen. Rechtop stond hij een oogenblik, den blik strak gericht op het kind, dat nu een engel was, boordevol geluk en zuiverheid. Toen brak zijn sterke trots. De ruwe bonk liet zich op de knieën zakken voor het doodsbed. Zijn geloof had gewonnen, hij aanvaardde, pijnlijk kalm.

Hij verweerde zich niet — wist dat God het was die deze beproevingen toeliet en hem nu zeker helpen zou. Kees Bekkers was als zoo heel veel anderen die verlegen worden als er gesproken wordt over Godsdienst — over ziel en zaligheid. 't Is alsof er in de ruige werkmansgesprekken geen plaats is voor zulke intieme zaken.

Wat kunnen bij zulk zwijgen de daden spreken...

Kees Bekkers zette zich schrap en bukde geduldig onder den last. Hij zou hem dragen — voor zijn andere kinderen. Hij voelde in de klopp van zijn polsen de oude, stoere kracht en sprak zichzelf moed in. Maar toen Dré voor hem stond, de jongen waar hij zooveel mee op had en die hem in zijn misère 't eerst van allen opzocht, toen stak het pijnlijk door zijn borst.

Zij aan zij vochten ze samen voor het dagelijksch brood, elkander aanvurend, blij dat ze werk hadden in zoo'n slechten tijd.

„God ; God — jongen ; 't ziet er uit. We liggen nog erger dan toen Marie ging.”

Hulpeloos persten de woorden uit zijn keel en

met een smak liet hij zich op een stoel vallen. Zijn vingers grepen als klauwen in z'n haar.

Stom van medelijden keek de jongen neer op zijn geslagen makker. Hij voelde fel het leed dat hier geleden werd.

In den hoek van de kamer zaten de drie kinderen. Dré zag ze, schuw en witjes als gevangen vogeltjes bij elkaar gekropen.

Toen werd Dré 't te machtig. Hij voelde dat hier geholpen moest worden en hij kon niet. Een drang om iets te doen bonsde in zijn hart en hij stond machteloos. Brandende tranen schoten in zijn oogen.

„Kees,” fluisterde hij : „ik zou je zoo graag helpen. Ik kan 't niet jong..... maar onze Lieve Heer zal 't zeker doen !”

Bekkers kreunde. Een schok trilde door zijn lijf.

„Klets! Dat zeien ze die andere keer ook tegen me. Klets !”

Bot sneed dat woord door het vertrek. Dré verbleekte, zakte op een stoel neer, diep teleurgesteld.

Een stilte viel er tusschen de twee. 'n Moment van angstige spanning.

Uit de voorkamer klonk het geknetter der doodskaarsen. Een ellendig gevoel overmeesterde Dré. Hij voelde zich diep, diep teleurgesteld in zijn makker. Was dat Kees ? 'n Schietgebed vloog naar omhoog.

Bekkers' kop boog dieper. Hijgend in heete strijd zat hij daar, kampend tegen zichzelf.

Met 'n ruk zette Kees zich ineens overeind.

„Dré !”

De jongen zag op, voelde dat de strijd gewonnen was. Blijdschap, ontroering lichtte in zijn oogen en snel greep hij de hand die 'm toegestoken werd.

„Dré..... 't Spijt me, dat woord..... 't Ontviel me. Je hebt gelijk, jongen. Onze Lieve Heer zal helpen.”

„Ja,” fluisterde Dré, zielsblij om zijn vriend. 'n Pijnlijke glimlach vloog over Bekkers gezicht.

„We zullen mekaar maar troosten, jong. We zullen er ons wel door heen vechten, hé !”

De beklemming was geweken en ineens kon Dré zich niet meer inhouden. Hij neep de hand van zijn vriend, alsof hij ze nooit los wilde laten.

„Och Kees, 't zal wel goed gaan. Ja, we slaan er ons samen door heen. We kunnen elkaar niet missen !”

Toen even later meer menschen binnenkwamen, buurlui, om den rozenkrans te bidden, verwonderde menigeen zich dat die twee zoo opgeruimd zaten te praten. Maar de twee vrienden lachten eens dapper tegen mekaar en baden flink mee, verlicht en met blij vertrouwen op de toekomst.

* *
*

Ze kwamen samen van Kees Bekkers' huis, moeder Brakels en Dré.

Door den druilenden motregen stapten ze arm in arm onder de parapluie naar huis, ieder vervuld

van zijn eigen gedachten. Een eindje hadden ze zwijgend doorgestapt toen Dré het zwijgen verbrak.

„Moeder — 't is toch erg voor Kees hé ?”

„Ja jongen” en onwillekeurig vertraagde moeder haar stap.

„We moesten iets doen, moeder.....”

Ze antwoordde niet — liep in gedachten voort.

Opeens stond ze stil. „Wat nou ?” dacht Dré.

„Kom mee jongen, we zullen nog 'ns terug gaan kijken.”

Hoofdschuddend volgde Dré. Dat was nou weer net iets voor moeder. Als die iets wilde dan deed ze 't ineens.

„Wat gaan we terug doen, moeder ?”

Dré was toch wel een beetje nieuwsgierig.

„Den kleinen Bart halen, de jongste.”

„Ja ?” Verrast keek Dré op. „Mee naar ons nemen?”

„Welja — is je dat niet goed ?”

„Nou, Kees zal blij zijn !”

Bij het licht van de petroleumlamp zat Kees Bekkers aan tafel.

Voor den tweeden avond was het rozenkrans geweest. De kamer stond nog vol stoelen waarover

planken lagen die dienst hadden moeten doen als zitplaats. Nu de drukte van menschen verdwenen was, leek het huis uitgestorven. De twee meisjes waren zich aan het uitkleeden; deden voorzichtig zonder leven te maken want Bartje sliep. Op een stoel bij de kachel zat hij met scheefgezakt kopje te knikkebollen.

Buurvrouw die deze dagen alles in huis beredderde, wilde hem naar bed brengen.

„Kom Bartje,” en ze wilde hem optillen.

De kleine schokte wakker en keek haar verschrikt aan.

„Nee — nie naar bed toe.” Hij verweerde zich en begon verdrietig te huilen. Toen de vrouw hem van den stoel wilde pakken, liet hij zich rap op de vloer zakken en snelde naar de tafel.

„Vader..... bedje toe. Vader moet me brengen.” Hij strekte de armpjes uit. Kees bukte zich en tilde hem op zijn knie.

„Stil zijn Bartje; zoet naar bed gaan hoor!”

„Nee.....” en de kleine kroop dicht tegen hem aan.

De buurvrouw ging alvast met de twee anderen naar boven.

Op dat oogenblik werd er aan de voordeur gerammeld. Wie was dat nog, zoo laat?

De kamerdeur werd geopend en vrouw Brakels en Dré traden binnen.

Nauwelijks had het jongetje gemerkt wie 't waren of het stak zijn handje uit.

„Tante,” vleide hij: „mij bedje brengen?”

„Iets vergeten?“ meende Kees. Verbaasd keek hij naar Dré die lachend bij de tafel schoof.

„Niks vergeten en toch..... komen we iets halen.”

„'k Begrijp jullie niet. Ga zitten, vrouw Brakels!”

„Nee Bekkers..... eh..... luister 'ns.....”

Ze wist niet goed hoe te beginnen. Toen resoluut :

„We komen Bartje halen!”

Bekkers zat recht : een blij licht in zijn oogen. Glimlachend knikte Dré.

„Is 't goed, Kees? Je hebt deze dagen weer zooveel aan je hoofd, dat het beter is als hij bij ons is.”

„Tante..... mij naar bed brengen?” babbelde Bartje.

Ontroerd tilde moeder het kind op, dat vertrouwelijk zijn armpje om haar hals legde.

„Vin' je 't goed Bekkers, dat ik 'm meeneem tot jij 'm terugvraagt?”

„Ja,” antwoordde Kees moeilijk : „'t Is misschien 't beste zoo. 't Zal me verlichten als ik weet dat hij zoo goed bewaard is.” Hij stak z'n grove werkmanshanden uit.

„Vrouw Brakels, ik..... ik dank je.”

„Och wat,” weerde moeder af, „wij arme sloebers zijn in de wereld om mekaar te helpen, da's Christenplicht. Kom, we zullen maar meteen gaan, want je zult wel naar bed willen, hé jongen.”

„Wacht, z'n overjasje, 't is koud buiten" kwam Dré bezorgd.

Kees ging mee tot aan de voordeur. Hij greep Dré's hand en kneep ze hartelijk.

„Dank je jong."

„Kom nou," vroolijkte de jongen : „ik dacht dat we er ons samen doorheen zouden vechten."

„Nou, 't beste hoor!" en moeder trad naar buiten.

„Dag vader," juichte Bartje.

Weer gingen ze door den regen, vlugger nu om gauw thuis te zijn.

Zoolang hij kon, bleef Bekkers hen na staren. Eindelijk ging hij naar binnen met een verlicht hart.

Onderweg hield moeder den kleine vast tegen zich aangedrukt. Vermoeid was Bartje ingedommeld. Bezorgd voelde moeder zijn handje.

„Heb je 't niet koud manneke?"

„Mmm" zoemde Bartje.

Ontroerd drukte moeder de haar toevertrouwde schat aan haar borst en zachtjes viel het ventje dieper in slaap.

XI

FEEST.

De schutting rond den nieuwbouw hadden zij gisteren afgebroken, zij hadden de straat en muren geschrobd van vuil en kalk, het maaszand opgeschept. Zóó nauwgezet, dat je van de steenen eten kon. Met alleman hadden zij gewerkt en met alle macht, want nieuw werk wachtte alweer.

„Ziezoo,” zei Kees Bekkers, die alweer geregeld op het werk kwam, „dat zit er alweer op.”

„Ja, alweer een nieuw huis,” zei Dré die altijd wat gevoelig werd. „Gek..... daar komen nou weer menschen in wonen, daar worden er in geboren, en daar sterven er... Een huis is toch een gek ding...”

„Zeg, lig niet te wauwelen,” merkte Toon van den Broek grinnekend op en hij kwakte een emmer water over de steenen dat het pletste. „Laten we aan lolliger dingen denken : aan het feest !”

„Daar staat jouw kop beter naar, hé,” lachte Willem Veldhoven.

„En of ! Maar ben jij er dan vies van ?”

„Ik niet. Ik mag zoo'n lolletje op zijn tijd wel.”

„Nou, en ik nog wel al is 't niet op zijn tijd. Ik ben benieuwd wat dat voor een feest wordt. Nou sta ik al een kleine vijftien jaar op de steiger, maar ik

heb nog nooit meegemaakt dat je op een feest mag komen waar je bouw wordt geopend."

„Nee..... ik ook niet," zei Kees Bekkers, „meer dan een extraatje als de vlag er op kwam, heb ik ook nooit gekend. O ja, één keer, dat was bij een pastoor waar we een nieuwe kerk voor gezet hadden. Waaratjes, jongens, dat sloeg in, dat feest. Dat onze mannen nou eens, ja, hoe zal ik dat zeggen, erkend werden als de mannen die het toch maar hadden neergezet, hé, met d'r eigen handen."

„Dat geloof ik," zei Dré nadenkend. „Ik voor mij, ik vind 't altijd beroerd, dat we later niks meer van onzen bouw te hooren

krijgen. Je hebt hem neergezet, je maakt 'm zóó ver klaar dat 't verwerk en al die rommel meer, d'r op kan, en dan kun je vertrekken."

„Zou je misschien willen dat ze d'r onze fieselefasies neerhangen of een portretje?" plaagde Toon v. d. Broek.

„Of dat ze standbeelden maakten van ons.....”
dreef Willem het nog even door.

„Nou geen flauwigheid, jongens.” Als Kees wat zei, was er altijd aandacht. „Dré zegt dat nou wel, maar je moet mij niet vertellen dat je ongemerkt toch van den bouw houden gaat die je hebt neergezet. Je hebt dat gekend, eerst als een plat stuk land waar de jongens voetbalden of waar de hoopen afval te stinken lagen, en toen zijn wij gekomen, en na dag aan dag, hebben wij 't er veranderd. Iederen dag trok je d'r naar toe, werkte d'r aan.....”

„Of hing de luiwammes uit.....” stak Toon er droog tusschen.

„Hou je gezicht nou dicht, Toon,” zei Willem.
„Kees heeft gelijk. Je kunt in ieder geval zeggen : Ziezoo : menschen, dat hebben wij er nou neergezet, trek d'r maar in en leeft er gelukkig..... Ik wil je toch wel zeggen, en dat is geen flauwigheid, dat ik iederen bouw van me, graag nog 'ns terugzie.”

„Da's waar. Dat doe ik ook,” zei Toon.

„Nou dan. Daar heb je 't al. Da's 'n bewijs dat je er van houdt.”

„Is zoo, Kees. Maar daarom vind ik 't ook zoo verduveld aardig van die coöperatie dat wij bij de opening mogen zijn.”

„Daar zie je 't alweer : de arbeiders worden gewaardeerd en 't werk ook. Ik zeg niet dat anderen dat ook niet doen, maar ja, die vergeten het, denken er in al hun drukte niet aan en laten ze gaan.”

„Maar je hebt er dan toch ook je centen voor gehad.”

„Dat is zoo, Willem, maar een beetje waardeering doet je altijd goed.”

„Geef ik toe. Maar..... dat vergeten we zelf ook wel eens,” kwam Toon grappig van ernst. „Mijn bijvoorbeeld..... Jullie hebben mij nog nooit eens 'n complimentje gemaakt !”

„Hier dan.....” en Dré duwde hem een bezem in de maag. Dat gaf gestoei en gelach, tot Kees zei, „kom jongens, nou uitscheiden. We moeten vandaag klaar zijn.”

Er werd weer doorgewerkt.

Maar het feest zat Toon teveel in zijn gedachten.

„Zeg,” hield hij op eens op met vegen, „wanneer is 't ?”

„Nou, een goeie maand, denk ik. 't Kan ook twee maanden zijn. In ieder geval krijg jij een deftige uitnoodigingskaart thuis, hoor.”

„Mooi, en in 't zwart zeker? In smokie, of hoe heet zoo'n ding ?”

„Kom maar in je boezeroen, 't zijn allemaal menschen als wij.”

„En 't verlet ?”

„Betalen zij toch. Dat heeft de baas je toch zeker verteld ?”

„Nee, 't verlet kwam in orde, zei ie. Meer niet.”

„Nou, mij zei tie, dat de coöperatie 't betaalt.”

„Da's dekselsch aardig. Ik wou dat ik zoo iederen dag kon..... hm..... werken !”

„Ze zullen je aan zien komen ! Vooruit, steek nou maar geen stinkadores meer op. 't Is zoo tijd !”

Een uur later lag de nieuwbouw stil en verlaten. Gekalkte ramen stonden dood en kil in de hel-gele muren.

De bouwers waren vertrokken. Hun werk was af, en reeds wachtten nieuwe grond en steenen en hout om door hun handen te worden hervormd tot huizen voor de menschen. Huizen ! Fabrieken, kerken, kantoren, scholen, winkels..... al bouwend trokken zij her en der. Maakten de wereld bewoonbaar. Bouwden aan de vreugde der menschen.

* *
*

Een anderhalve maand later waren zij allen weer in dezelfde stad bij elkaar. Nu echter niet in werkmansplunje. Op hun Zondagsch, zoo echt vrij en feestelijk, trokken zij naar den nieuwbouw. Zij herkenden hem amper. Wat blonk hij van verf. Wat was die winkel zonnig en helder!

In het pakhuis kwamen allen bij elkaar: het bestuur, veel leden, de architect, de pastoor, de aannemer, de werklui, het personeel.

De gebouwen werden ingewijd. En onder het rondgaan herkenden de arbeiders weer de plaatsen waar zij aan gewerkt hadden. Hier vonden zij de prettige voldoening, de vreugde ergens toe gediend te hebben, iets te hebben voortgebracht.

„Jammer, dat Kees er niet bij is, hè?” zei Toon, die dezen dag opvallend stil en ernstig was.

„Ja. Maar zaken gaan vóór vermaken. Hij is nou aan 't overhuizen. Hij komt naast ons te wonen,” zei Dré, „dan kan moeder zoo'n oogje in het zeil houden.”

„Jawel, maar ik had 'm graag gegund, dat ie er bij had kunnen zijn.”

„Dat snap ik. Maar nou verlet ie niks, hé. Hij krijgt toch zijn geld.”

„O ja? Dat is aardig. Zeg.....” en meteen wees Toon hem en Willem op een rij schappen vol winkelaar. „Dat ziet er hier best uit. Goeie spullen, zou ik zoo zeggen.”

Zij wandelden door het pakhuis, de winkel, het kantoor. Alles zag er keurig uit.

Toen volgde een koffiemaaltijd waar allen aan deelnamen, en 's middags werden weer allen bij elkaar geroepen in het pakhuis.

De directeur stak een speech af. Roemde het werk en bedankte de uitvoerders en werklui. Maar het aardigste kwam nog.

„En tot slot, beste kerels, als erkentelijkheid voor jullie werk en ambitie, biedt de coöperatie jullie een kleinigheid aan, waar moeder de vrouw gelukkig mee zal zijn.” Hij wenkte eenige meisjes, en die begonnen toen vierkante pakken uit te deelen, netjes gebonden en omwikkeld.

Iedere arbeider stond met zoo'n pakket in de handen, toen bleek dat er een over was.

„Hé. Eén te veel!” verwonderde zich de directeur. „O ja..... één is er vandaag niet. Wie kan het hem brengen?”

Dré belastte er zich mee.

Toen namen zij afscheid. Er werd nog eens een fijne sigaar opgestoken uit het goedgeefsche kistje en

toen vertrokken de mannen, allen beladen met een zwaar vierkant pak.

In de trein was al gauw geneusd wat het bevatte. „Drommels, tabak..... thee, koffie, koek, twee potten jam, een flacon zeep, hier twee stukjes zeep..... sjonge wat zullen we lekker ruiken..... en..... een pak havermout..... schoensmeer, alles nog wel uit de centrale coöperatieve productiebedrijven,..... dekselsch, jongens, de vrouw hoeft Zaterdag niks meer te koopen! Is dāt een bof! Geef mij maar niks dan coöperaties te bouwen.”

Echt vergenoegd trokken allen naar huis. Voor de vrouwen werd het ook een blijde dag en 's avonds hadden de kinderen een extra lekkeren boterham.

De coöperatie had dien dag een van zijn schoonste daden gedaan : hij gaf arbeidsvreugde en -voldoening, en daarnaast de hartelijke verrassing van een nuttig geschenk.

„Een mooie dag,” zei Toon v. d. Broek later altijd, als zij het er nog eens over hadden. „En hij heeft mij bekeerd. Als er ééntje een felle coöperatie-man is, dan ben *ik* het.”

XII

HET BESTE DEEL.

Twee jaren waren heengevlogen.
Voor de tweede maal bloeiden de bloemen op het graf van Mies Bekkers, naast dat van haar moeder.

Er was veel veranderd in die twee jaren.

Kees Bekkers woonde nu al sinds lang naast de Brakels en tusschen de twee gezinnen was een hartelijke genegenheid en samenwerking.

Kees' huishoudentje liep aardig en tusschen Dré en hem was een trouwe vriendschap. Werkelijk: menschen konden elkaar toch veel goeds doen.....

* *
* *

Over den glanzenden betonweg, in den schemer der dennen fietsten Dré en Kees Bekkers op hun gemak huistoe. Al lang hadden ze het plan gehad om Kees te gaan bezoeken. Bekkers was er nog nooit geweest. En nu was het er van gekomen.

Kees, die er ondanks zijn hard studeeren, blozend gezond uitzag, had hen opgewekt gedag gezwaaid, zich al verheugend op de naderende vacantie.

En nu peddelden ze zwijgend tegen het licht der ondergaande zon in.

In gedachten verdiept trapte Dré naast z'n gezel

voort, zich afvragend waarom Kees vandaag zoo weinig spraakzaam was. Zijn makker, die anders toch altijd zijn woordje nogal wist, had vandaag weinig te missen. Zelfs zijn broer had het gemerkt.

„Muizenissen” meende de student.

„Hij zal z'n draai niet kunnen krijgen,” had Dré geantwoord.

Maar dat was niet alles waaraan Dré dacht toen ze zij aan zij door den avond reden. Hij had een verrassing meegemaakt dien dag.

Vanmiddag, toen ze aan het Missiehuis kwamen. Dré had gebeld. Na enkele oogenblikken zwaaide de deur open. Al dikwijls was Dré hier geweest, kende dus broeder portier goed. Hij stond dan ook even verwonderd toen hij daar een vreemd gezicht voor zich zag.

Vreemd?.....

Eén oogenblik..... en er klonk van weerszijden 'n blij verraste uitroep.

„Dré!”

„Charlie!” 't Ontviel Dré spontaan. „Grad” herstellde hij zich vlug, „jij hier.” Werkelijk, 't was Gradje Vlemmings, zijn ouwe schoolmakker.

„Geeft niks hoor. Ik zie dat je me nog kent!”

En vriendschappelijk nepen de twee elkander de hand.

„Had je dat verwacht?” glunderde de broeder.

Dré schudde 't hoofd. Hij was er stil van geworden.

„Maar komt er toch in,” lachte de portier : „jullie komen toch niet om mij !”

Ze traden binnen en in de gang trok Dré zijn ouwe kameraad even naar zich toe.

„Wat ben je wel gelukkig, Grard !”

„O, Dré.” De ander drukte warm zijn hand, met glanzend oog.

Dan trok hij de deur van de spreekkamer open.

„Jullie wachten hier wel, dan ga ik Kees halen.”

En vlug, met fladderende toog beende de kleine, stevige broeder weg. Dré oogde 'm na ; glimlachend . . 'n verlangen in z'n oogen.

'n Uur voor hun vertrek trof hij zijn vriend nog even alleen, 'n kwartiertje dwaalden ze samen door den tuin, herinneringen opdiepend uit hun schooljaar.

Als een nieuwsgierige schooljongen vroeg Dré honderd uit. En Grard vertelde hem, hoe hij er toe gekomen was broeder te worden.

„Pater of broeder, 't is àl gelijk, Dré. Ze zijn allen in dienst van Onzen Lieven Heer. En daar is 't goed jô !”

Dré voelde sterk het geluk van zijn vriend.

Hij dacht aan zijn eigen verlangen en aan den arbeid die hij lief gekregen had.

En ineens wist hij dat dat zijn roeping was.

't Was of hij zich uit moest spreken tegenover z'n vriend.

En fluisterend maakte hij zijn gezelschapsgenoot van z'n eigen alleengedragen geheim.

Verrast stond de ander daar. Toen klemden hun handen ineen.

„Dré, is dat waar? Ach, als die wensch 'ns vervuld werd!”

„Ik bid erom!” antwoordde Dré.

„Ja, ja, en ik zal je trouw helpen. Met God kom jij er ook.”

Dat alles overdacht Dré en een stille weemoed besloop hem. Nu hij zijn vriend en zijn broer zoo gelukkig gezien had, groeide het verlangen weer sterker in hem. O, hij zou blijven wachten en hopen tegen alle hoop in. Maar zoolang hij werkmán was wilde hij dat ook in moed en blijheid. Hij raapte zijn wilskracht bijeen en probeerde voor afleiding 'n gesprek aan te knopen met zijn maat.

„Nog 'n enkele kilometer Kees, en we zijn er weer hé.”

Bekkers schrok op.

„Watte? O ja, we zijn er zoo. Kom we stappen even af.”

„Ben je gek jô. Hier midden in de mast!”

„Ja toch,” en meteen sprong Kees van zijn kar. Verwonderd remde Dré. Bekkers zette zich neer op den slootkant.

„Kom 'ns naast me zitten Dré?”

Een vreemde klank in zijn stem deed Dré opkijken. Hij schoof zijn fiets tegen een boom en liet zich naast Kees in het mos vallen.

Eenigen tijd heerschte er een stilte. Door de wiege-

lende dennen gloeide het rose, late zonlicht. Vlak boven hen klonken de volle tonen van een merel.

Dré vroeg zich af wat Kees bezielde. Hij hoefde niet lang te wachten.

„Dré!” begon Kees langzaam: „me dunkt, wij kunnen 't samen nogal vinden, niet?”

De jongen zette groote oogen op. Hij zag Kees aan en antwoordde verwonderd, maar met een stem vol warme dankbaarheid: „Maar natuurlijk Kees, jij bent zou ik zeggen m'n tweede vader!”

Bekkers schoof dichter naar hem toe, keek hem doordringend aan en kwam dan aarzelend: „Dré..... zou..... zou dat niet echt kunnen. Ik jou tweede vader, jongen?”

„Kèès.....” De jongen vlòd op. Hij leunde tegen een boom en staarde in 't verschiet als moest hij 't nieuws eerst op zich in laten werken. Kees..... zijn vader. Dan was hij..... niet meer noodig thuis.

God, dan was hij vrij, vrij!

Met een ruk draaide hij zich om.

„En moeder?”

„Ze weet er van jongen en vindt het goed!” antwoordde de groote man zacht.

Dré liet zich in het mos zakken. Een jubelend geluk overstelpte hem. Tranen schoten in zijn oogen.

„Wat is er nou, Dré?” Ontsteld greep Bekkers hem bij de schouders. „Heb je 't niet graag?”

Hij boog zich bezorgd over den jongen die voorover tegen den grond lag.

Dré richtte zich op en zag hem aan. Bei zijn handen grepen de groote werkersvuist.

„O Kees..... zoo graag. Maar ach..... vraag me nog niets. Moeder zal je alles later wel zeggen!”

Bekkers slaakte een zucht van verlichting.

„Kom jongen, laten we gauw naar huis gaan.”

Een oogenblik later zaten ze weer op hun fiets en reden schouder aan schouder voort, ieder vol van zijn eigen geluk.

„Kees Bekkers heeft het me verteld moeder! Is dat waar?”

Zijn heele ziel lag in die vraag. Met onstuimig kloppend hart stond Dré voor zijn moeder.

Zij keek hem liefdevol aan en antwoordde zacht : „Ja, jongen.”

„Goddank,” juichte het in hem. Eindelijk mocht hij zijn moeder zijn lang gedragen geheim vertellen. Nu zou zijn verlangen toch eindelijk vervuld worden.

Hij zag zich weer staan aan het sterfbed van vader, toen hij zijn ideaal in rook meende te zien vervliegen, toen hij moest kiezen tusschen verlangen en plicht.

„Vader, ik heb mijn taak volbracht.”

Zijn oogen verduisterden van puur geluk.

Hij trad op moeder toe, legde zijn hand in de hare.

„Moeder,” vroeg hij aarzelend, „hebt u me nu nog noodig?”

Ze trok haar jongen naar zich toe, sloeg haar arm om z'n schouder. Zou Dré.....

„Waarom jongen?”

Dré liet zijn stem dalen tot 'n zacht gefluister.

„Moeder..... ik zou..... O, ik wil zoo graag naar 't klooster!”

God, ze had 't dus altijd wel goed gezien.

„Is dat waar?”

Ontroerd streelde ze hem door zijn ruige haar. Het werd Dré wonderlicht te moede.

„Jongen toch..... heb je daar altijd nog naar verlangd?”

Dré knikte overgelukkig.

Zij drukte haar sterke oudste tegen zich aan en de groote jongen liet het gewillig toe.

„Waarom heb je me dat nooit eerder gezegd. Hoe kon je toch altijd zoo opgewekt gaan werken?”

„Moeder! Ik..... ik moest toch..... vaders plaats innemen!”

* * *

Weer waren er twee jaren vervlogen.

Toen stonden er aan de haven in Rotterdam een man en een vrouw temidden van een frissche kinderschaar.

Daar stonden Kees Bekkers en moeder Brakels; zijn vrouw nu. Daar stonden ook Marie en Wim en Martha en Anneke en Bartje. Daar stond ook Kees, de novice in zijn zwarte toog, en ze wuiven den vertrekkenden stoomer na die Dré weg ging voeren naar de Oost. En over de reeling van het schip boog zich een breed-geschouderde broeder en wuifde glimlachend terug.

Het was geen droevig afscheid. Dré had immers het beste deel gekozen. En opgewekt riepen ze elkaar een laatst vaarwel toe.

„Vaarwel vader, moeder. Dag jongens. Hou je goed Kees!

Dré zwaaide lustig met zijn zakdoek. Statig gleeed de boot door het water.

En Kees riep, zoodat het galmde over het water:
„Tot ziens Dré — tot ziens !”

Met een zucht draaide Kees Bekkers zich om. Hij strekte zijn arm uit naar den stoomer, die zijn vroegeren, wakkeren maat, die hem zoo lief geworden was, wegvoerde en zag zijn vrouw glimlachend aan :

„Hij zal zijn taak vervullen, moeder. Ze is 'm toevertrouwd !”

„Ja,” antwoordde moeder blij : „hij zal ze vervullen, net zoo goed als z'n eerste ! Hij zal z'n best doen !”

INHOUD.

	BLZ.
I Een jongen	7
II Vader's dood	12
III 'n Zieke	22
IV Schoolgang	29
V De jonge werkman	41
VI Kees	58
VII Zijn hartewensch	69
VIII Een geluk, dat niet alleen kwam	79
IX Afscheid	91
X Loutering.	103
XI Feest	124
XII Het beste deel	132
